

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadója: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Egy kimult hazugság.

Budapest, május 2.

(v.) Üdvös munkát végzett ma Széll Kálmán miniszterelnök: eltiprott egy hazugságot. A szabadelvűség főberlőinek táborából röppest fel ez a hazugság, abból a gyülekezetből, amely a Bánffy-korszakot a liberalizmussal és a demokráciával azonosítva, a politikai és társadalmi reakció előkészítésének szándékával gyanúsította Széll Kálmánt az átmenetnek válságos napjaiban, sőt még azokon is túl, egészen a legutóbbi napokig. Mulatságos volt látni e csoportnak lázas munkáját. Otthon a tűkör előtt aggódo arkifejezéseket tanultak be, aztán kirohantak a fórumra s lelkük szakadtából félreverték minden harangot. „A disszidensek jönnek: győz az arisztokrácia! Jön a nemzeti párt is: diadalt ül a klerikalizmus!” Ezt kongták az ő vészharangjaik siketítő zugással. A közvélemény pedig mosolygott ostoba erőlködésükön. Egy árva betűjét sem hitte el a javjeszéklésnek s tapsolva fogadta Széll Kálmánt, aki megbékítette a magyar szabadelvűséget azzal a két tényezővel, amelylyel amazok ellentétbe helyezték: a politikai tisztességgel és az alkotmányos lelkiismerettel. Ekkor röppest fel táborukból az a legvaskosabb hazugság, hogy a kuriai bírások kérdésében Széll Kálmán le fogja rakni a fegyvert az ultramontanizmus előtt: most csak szinre szavaztatja meg a kancellarparagrafust, de a főrendiházban kidobálja a javaslatból, és aztán beletörődik szépen ebbe a megsonkításba. Elfelejtették a tulnavaszok, hogy a hazugság csampás: mihelyt egyet lép, megbölik a saját lábában, hanyatt vágódik s a nyakát szegi.

Ez a sors érte ma utól az ő rágalmu-

kat: a porba hullt s kiadta a párját. Széll Kálmán a parlamenti többség fel-felriadó helyeslése közben hozzáforsztotta kormányzati létét a szószéki paragrafushoz. Emelt fővel és minden megalkuvást kizáró liberális határozottsággal tette ezt. Szónoki sikere fényes volt, de még ennél is nagyobbra tesszük azt a mélységes hatást, amelyet ez a beszéd a nemzet közvéleményére fog gyakorolni. A parlamentben a hatás közvetlenségénél fogva gyújtottak ezek a szavak; künn az országban világlángot és meleget fognak árasztani. Épülni és lelkesedni fog a szabadelvű közönség ezeken a szavakon, amelyekben az új rendszernek rendíthetetlen liberalizmusa talált önérzetese kifejezést. Az ultramontan ámitás alól kirántotta a gyékényt ez a beszéd. A szószéki paragrafus nem az egyházat üldözi, sőt még a papságot sem, hanem csak azt akadályozza meg, hogy reverendás igaztók üldözöbe vehessék a választások szabadságához és a felekezeti békéhez fűződő nagy állami érdeket. Annak a néppárti frázisnak, hogy ez a törvényszakasze beviszi a politikát a vallásba, Széll Kálmán egy szellemes fordulattal megtalálta a bunkósabbik végét s agyonkollinította véle ezt az egész ultramontan akció, kimondván, hogy az egyházat az állam nem engedheti belehurcoltatni a politikába. Tessék a papnak a hívek lelki tisztaságára ügyelni: ezen a hivatáson nem menekül kötelességei, *de jogai sem*. Ahol a pap korteskedik, ott főkortessé fajul az egyház s vezérkortessé az uristen. Ezeket a visszaéléseket az állam nem tűrheti. Ez a törvény érintetlenül hagyja a papságnak korlátlan szabadságát a lelkiekben, de elejét veszi annak, hogy erkölcsi hatalmával a politikai téren visszaélhessen. A világi hatalom tulkapásainál a választások tekintetében semmivel sem

elfogadhatóbb az egyház terrorizmusa; emez épp oly kárhözatos és elvetendő, mint amazok. S aki olyan parlamentet akar, amelyben igazán a nemzeti akarat alkotja a törvényeket, az tartsa távol az urnához vezető utól ne csak a zsandárnak szuronyát, hanem a feszülettel hadonázó papot is. Mondtuk már s mondjuk váltig, hogy ahol a világi hatalom lemond a választók ellen való erőszakról, de nem kényszeríti az egyházat is hasonló lemondásra, ott a papság arbiter-szerpéhez jut az állami dolgaiban. S ez nem csupán megalázása, hanem megsemmisítése is volna az állami tekintélynek. A szószéki paragrafus ettől a csapástól akarja megóvni az államot.

Igaz örömmel hallottuk ma Széll Kálmán az a meggyőző, szellemes okfejtését, amelylyel védelmére kelt ennek a szakasznak a néppárti támadásokban nyilvánuló ultramontan szellem ellenében. A miniszterelnökkel együtt mi is úgy véljük, hogy ez a törvény nem represszív rendelkezéseiben, hanem megelőző hatásánál fogva fog üdvösnek bizonyulni. Aki nem akarja magára zudítani e törvény szigorát, az térjen ki okosan és engedelmesen a benne felállított tilalomfák elől. Aki pedig vakmerő daccal áthágja rendelkezéseit, az ne panaszkodjék aztán üldözérről. Ezt is kimondta ma Széll Kálmán azzal a lojális őszinteséggel, amely az ő államférfiúi egyéniségének egyik jellemző és rokonszenves vonása. Megértheti ebből a néppárt, hogy a törvény, jog és igazság uralmának alkotója felelősségének tudatában és annál az erős szabadelvűség-nél fogva, amely egész valóját eltölti, nem ismer megalkuvást ezen a ponton sem, hanem felveszi a harcot a visszaélések minden fajtája ellen, azok ellen is tehát, amelyekről

TARCA.

Arany pohárban méregital.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Feszl Géza.

Arany pohárban méregital! — így irta meg a magyar költő. Fekete kávéban arzénikum — így élte át a bécsi milliomos. A francia ölet pedig megadta hozzá a rejtélyfejtő kulcsot: keresd az asszonyt.

Csakhogy azzal, ha a rendőrség földeríti, hogy a sok közül az egyik szőke-haju tündér tulajdonképpen fekete-lelkű démon, és ha a vizsgálóbíró beigazolja, hogy azokban a sötétek szemekben nem a szelidség, szemérem és szerénység egymásba olvadó szentháromsága világít, hanem az eltiolt vágy, a féktelen szenvedély és az emésztő bujasság triász lódog... ezzel még mindig nincsen megoldva a talány.

Néhány hét muiva bécsi polgárok judiciuma fogja oldóntani a kérdést, hogy a Szépség és a Fiatalság természetes joga mennyi engedményre számíthat, mikor a dús gazdag Vénségnek telhetetlen és tehetetlen ölelése közben vonaglik és hervad!? — és hogy a törvényes házasságból származó természetes gyűlölet és a törvénytelen viszonyból keletkező természetes szerelem egymás ellen vívott harcában mennyi joggal szerepel mint mentőszó: a méregital?

A szenzációsak ígérkező bünper előre veti árnyékát és ha az események külső formalitásaihoz nem ragaszkodunk szigorúan: a silhouettek máris megrajzolhatók. Különbösen is rendezés csak a nevek utolnak meg abban az örök-egy-históriában, amelynek az alapvető lényege a régi *szifinksz*. Talpig fekete gyászban ül a vádlottak padján a szőke szépség, a méregkeverő

hitves, a századvégi amazon. Közel hozzá a két bűnügyező ellentét. Nem ám a védő és a vádló, hanem a férj és a szerető.

A férj roskatag, csunya, vén, ráncos, beteges, blazírt. Kora inkább hetvenre, mint hatvanra vall. (Pedig csak hatvan, a hitvese meg már elmúlt tizennyolc.) A férj arcszíne fakó, szeme bágyadt, nézése kiélt, testhordása, tagiejtése, mozgása elárulják, hogy már csak olyan konzerv benne az életerő, melyet mesterségesen preparál a tudomány.

Szemben a férjjel ül a szerető. Daliás, szép, fiatal férfi. Társadalmi állása az, hogy szolgálja volt a férjnek, komornyikja a milliomosnak. Igaz, hogy szolgál, hanem azért még az a Damokles-kard, mely most a feje fölött himbálódzik, még az sem olthatta ki szeméből a gondolatok sugarát, az élet tűzét, a természetes életkedvet, mely fölragyog és szikrákat szór, valahányszor váratlan fordulat áll be a tárgyalás során. Mozdulatait uralja a kellem. Egész lénye élet és izomerőt bizonyít. Ilyen a parasztság arisztokratája, a munkabíró népek egészséges fia. Ilyen a szikrázó életinger, mikor még beláthatatlan távolban van a hanyatlás kora, az alkony. Szembeszökő ellentéte a férjnek, aki, mintha csak a pislogó mulandóságnak szimboluma volna: egyre hunyorgat. Itt imbolyog makacsul a földfelületen, ahol az elevenek ensemblejét zavarja és mindenképpen vonakodik elhelyezkedni a kriptában, ahová pedig úgy beillenének mind — nem az aggok! — hanem a vén rouék.

A szőke tündér bűnének ezek a természetes magyarázói: ez a két ellentétes férfialak! — A vádlóval szerint a szőke hölgy felbujtatta szeretőjét, a komornyikot arra, hogy megmérgezze az urát. Kit? Kinek az urát? Mind a kettőnek közös urát! Mérgezze meg a közös ellenséget, a boldogság akadályát, a vén lovagot, a ferjet, az urat, a milliomost, aki bérszolgát fogadott maga köré, fiatal és daliást — pénzért; aki feleségül

bérelt magának, fiatal és tüneményeset — pénzért; aki, mintha árverésen vette volna meg a természet jogait, minden jóból a legjobbakat vásárolta össze — pénzért.

A merénylet sikertelen maradt, a mérgezési kísérlet nyilvánvalóvá lett és akit a tettség gyanúja beárnyékolta, a komornyikot börtönbe vetették. A szőke tündér pedig azt vallotta a vizsgálóbíró előtt, hogy ő, — a hitestárs — nem bujtogató volt, hanem tettes; nem a bűntárs, hanem az egyetlen bűnös. A századvégi Borgia Lukrécia meg akarta menteni a szeretőjét és magára vallott. Hazudott, mert szeret; a bűne és a mentésge az, hogy szeret — lázasan, örülten, igazán, először.

A vádló már rámutatott a törvénykönyv fekete betűire, de az ott megrögzített sötét tendenciák nem igen akarnak megfogamzani az esküdtbírák szabad lelkiismeretében, mert a szőke szíren igéző szépsége tehetetlenekké teszi a paragrafusokat és a vád iránt meddővé a bírói meggyőződést.

Most a védő emel szót: . . . Dobjon követ e nőre önközül az, aki mindig a papirosparancsoknak hódolt, mikor szeretett. De mielőtt az a puritán, akinek szive sohasem a saját sugallatát követte, hanem mindig az elméletekből leszürt bölcseségeknak engedett, mielőtt ez a bárányzöld természetű puritán férfi kimondaná a kárhözható votumot, előbb hallgassa meg e bűnös nőnek ártatlan multját.

Szegény volt, szép volt, becsületes volt. Ruhavarrással kereste meg a kenyerét. Szépsége büszkeséget nevelt a lelkébe, büszkesége pedig visszatartotta attól, hogy eladja a szépségét. Megkereste a mindennapi kenyerét két keze munkájával és a kenyér — száraz és kevés volt. Mindegy! Ó kitarított a sok munka és kevés öröm mellett. Szűkre szabta életigényeit és amit a mostoha valóság megvont tőle, azt pótolta az — illúzió.

az ultramontán izgatással foglalkozó papság ma még nem akar lemondani.

Széll Kálmán beszédén kívül volt ennek a mai ülésnek még egy örvendetes eseménye. Horánszky Nándornak igazi liberális szellemű áthatott felszólalása volt ez az esemény. Találó érvekben gazdag beszédében a szókimondó szabadelvűségnek szelleme lüktetett. Tiltakozott az ellen az ultramontán prepotencia ellen, mely a papság számára privilégiumot követel az izgatásra. Amíg az egyház kapacitál, addig nem ütközik ebbe a törvénybe az ő működése; a tilalom csupán a lelkiekkel üzőtt terrorizmust sújtja, de ezt aztán teljes joggal és az állami érdekek által tökéletesen megokolt szigorral. Horánszky méltán hivatkozott arra, hogy egész multja egyetlen egy nagy küzdelem az üldözések ellen; s ha tehát ilyen mult után mégis szükségesnek és üdvösnek látja a szószéki paragrafust, akkor ez a tény egymaga is kizárja azt, hogy az egyház üldözése lehessen e szakasznak rendeltetése. Horánszky beszédét elejétől végig a szabadelvűségnek nemes hevülte inspirálta. Fellépésének őszintesége s önéreztetése hangja rokon-szenves hatást tett az egész szabadelvű pártra, még azokra is, akik eleinte kedvetlenül és bizalmatlanul fogadták az új korszakot. Szív-ből örülünk Horánszky e sikerének, amely ismét előbbre vitte a lelkek egybeforrását.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, május 2.

A hetvenkét esztendő *Juriss* Mihály csudálkozott, hogy vannak katolikus papok, akik látják a kanzel-paragrafust és nem esapnak tüzlármát. A csodálkozás így tört ki az öreg tisztelendő úrból:

— Hol vagytok paptestvéreim? Hát nem tudjátok a szentírásból, hogy amelyik pap nem beszél, mikor a beszéd kötelessége volna: — *néma kutya* ? . . .

Csendes derűtlenség ömlött el a néptelen mezők fölött. Glosszák születtek, amelyek megtalálták az összekötő fonalat a tegnapi *coki* s a mai *néma kutya* között. (A véletlen pedig kezére játszik a glossza-gyártóknak, mert a folyosón ma egy *éleven kutya* is mutatkozott s a haragos szélsőbal kórusban kiáltotta az ártatlan kutyára:

Ugy-e bár uraim, ez nem bűn?

Mikor nagyon sovány volt az estebédje, álmaiban kárpótolta magát azzal, hogy díszes paloták lágy szőnyegén, duslakodó lakoma közben, mint körülrajongott gazdag urnó fogadta a vendégeit. Mikor feszlett volt a cipője és nagyon kopott lett a ruhája: aranykiszert, vörpíros rubintokat és csillogó gyémántokat álmodott a szegénységhez vigasztaló ellenszerül és ábrándjait betáblázta a jövőre.

Ugy-e bár uraim, ez sem bűn?

E merészen álmodozó, becsületlen szépleányt meglátta egyszer egy törékeny, vén milliomas, aki kellemben és életkedvben éppen oly szegény volt, mint értékpapírokban gazdag. De minden értékpapírja és minden palotája kevésnek és hitványának és esekélynek bizonyult arra, hogy a szegény, de becsületlen varróleány szeretőjévé tehesse. Csak az oltár volt az a talizmán, mely a természetnek esőbe jutott koldusát, a konvencionális értékek milliomasát a szegény varróleány birtokába juttatta. A mesalliance bekövetkezett. A szegény-gazdag oltárhoz vezette a gazdag-szegényt. A vagyontalan szépség egyszerre paloták urnője lett. De ez a nagy szerenese éppen olyan csalódásnak bizonyult, mint az, mikor régebben, szegényes, de tiszta párnáin pompáról álmodott és fölébredett. — Leánykorában hiú vágyak adtak lelkének erőt, hogy a becsület ösvényén megmaradjon. Asszonykorában már nem elégítette ki a hűségét, legfőképpen az inyene igényeit. Miért? Mert révedező mosolygásokból ki kellett olvasnia, hogy a vén milliomas fiatal feleségét nem irigylí senki, mindenki csak szánja. A megcsalódott hűség hiába követelt kárpótlást, a fiatal asszony még csak tervekkel sem tudott már szólni, még a fantáziája is gyöngének bizonyult arra, hogy hűségét ingerének kielégítését készölje. De nemesak paragon hevert a fiatal nő lélekbeli derűjének ez a kelleke, hanem napról-napra egy-egy túsúrast, egy-egy bánató arcmozdulatot, egy-egy szánakozó pillantást kellett elszennvednie. Különösen egy arc volt az, melynek elfojtott, alig észrevehető gunyosolva vöriz sér-

coki! Legalább idekűnn az elnök nem rázhatja meg miatta a csengőt s a néppárt se csinálhat érte vihart. Csak a szegény kutya nem értette, hogy az olyan jó vice volna, ha a nagyságos urak nevetve kiáltják neki a *coki-t*. De ki törődik vele, hogy ért-e valamit vagy sem a kutya? (Coki!)

Ez a kis bevezető pedig csak annyit akar elárulni, hogy a vita ma sem kezdődött olimpiai méltósággal. Bizony csak vergődött, mint porban a szárnyaszegett madár. De ez a vigasztalan állapot nem tartott sokáig. Érdekesebb akcentusok hangzottak, még érdekesebbek követték s egyszerre igazán magasabb régiókban mozgott a vita. Az első momentuózusabb szó a *Polónyi Gézáé* volt, aki ugyan változtatás nélkül tette magáévá a javaslatot, de azért sok-sok ügyeskedéssel mutatta meg, hogy hány sebezhető pontot tudna ő a kanzel-paragrafus szövegezésében találni, ha a kompromisszum nem kötné. Még azt az indítványt is világosan körvonalazta, amelyiket — nem nyújtott be. S ilyenformán elérte, hogy a néppártnak tetszett a beszéd a körvonalazott indítványért, a többségnek pedig azért, hogy nem nyújtotta be. Mindenkinél tetszett egyébként, ami ennek a beszédnek egész konstrukciójából kiért: a *Polónyi Géza* csudálatos ügyessége. Mert azt kevesen csinálják utána, hogy amikor a szónok maga ninesen megelégedve, mégis mindenkit kielégítsen.

Innentul kezdve a vita egészen lesiklott a néppárt vállairól.

Polónyi után ugyanis egyszerre ketten is akartak szólni: egy katolikus pap, akit liberálisnak s egy zsidó ügyvéd, akit ultramontánnak csufolnak. *Komlóssy* Ferenc és *Visontai* Soma ugyanis egyszerre ugrottak fel.

Förster Ottó felkiáltott:

— Szívesebben hallgatjuk Somát!

(No lám, egy vallási vitában a zsidót hallgatják szívesebben s nem a katolikus papot. Hát már a t. Ház is?)

De a sorrendet nem *Förster* szabja meg, hanem a fekete tábla. S így mégis *Komlóssy* Ferenc szólhatott előbb, még pedig a maga nehez álláspontjából igen okosan és mérsékeltén. Kisebb méretekben, de majdnem ugyanazt a sikert aratta, mint *Polónyi Géza*. Mert bár nem kedvezett a néppártnak s nem szavazta meg a többségtől ajánlott szakaszt: a nép-

tette őt — a komornyiké. Ez a fiatal férfi, aki mint alacsony rangú szolgáló ember rendes tanúja volt annak, hogy bármiképpen incelkedjék a téli nap-sugár az ugarral, virágokat fakasztani képtelen . . . ez a fiatal férfi a becsületlen asszony előtt kétszeresen gyűlölté lett. A nő úgy érezte, hogy féktelenül gyűlöli ezt az embert, de szívének természetes jósága visszatartotta attól, hogy elbocsátást követelje. Mikor pedig egy végzetes pillanatban magára maradt e szolgálóval és valami megmagyarázhatatlan indulat arra ösztökölte a vergődő urnőt, hogy leszidja, rendreutasítsa és megdorgálja a komornyikot szeméinek különös és érthetetlen beszéde miatt, és mikor a fiatal férfi e kifakadó indulatot látva nem gunylyal, hanem adadó és megimádó aggodalommal tekintett urnőjére: ugyanakkor váratlanul és vilámesapásként járta át e nő lelkét az a tudat, hogy ő ezt az embert nem gyűlöli, hanem — imádja!

Rang, törvény, szabály eltörpülnek és elhalgatnak, mikor az Isten törvénye, a szerelem beszél. Ugy-e bár uraim, ha ez bűn volna is, de legalább természetes?

A régóta szunnyadó vágyak féktelen vehemenciával törtek ki a gazdagon is nélkülöző fiatal nő lelkéből és a régóta visszafojtott gerjedelmek szatizfakációt követeltek a hosszú aszkézisért: föltétlenül! mindenáron! ha kell, egy emberélet árán is. És midőn e nő, — aki most itt ül önök előtt — első szerelmének tudatára ébredt, ugyanakkor örült szenvedélyllyel kezdte meggyűlölni azt a másikat, aki haszonbérbe vette, ravaszul kiérendálta az ő szépségét, hűségét, testét, lelkét, becsületét, mindenét: *pénzért*. E peretől kezdve szilaj haraggal gyűlölte az ő törvényes urát. E peretől kezdve hitványaságnak tekintette a gazdagságot, nyomorultaknak a tövényeket és csalártnak a Gondviselést, mert mindezek összejátszottak akkor, midőn a vén nő, a törvényes férj az ő tapasztalatlan-ságát kiaknázta, hiszékenységgel visszaért és őt megalalta. Igen, igen, megalalta. Mert család volt ez a mesalliance! Ravasz fondorlat volt a gazdaság csillogtatása. Az élet izes gyümölcse

párt nyugodtan hallgatta s a szabadelvű párt sem neheztelt rá. Ez is valami. *Visontai* Somának például már nehezebb volt a sora. Mert reá majdnem mindenki haragudott, utóljára még a néppárt is. Az igaz, hogy a néppárt már nem egészen politikai okokból. De haragudott, az faktum. S ennek mulatságos története is van. A néppárt ugyanis eleve hálásnak akart mutatkozni, mert *Visontai* a kanzel-paragrafus ellen iratkozott fel és *Rakovszky* István rendelkezett a buffetben, hogy lássák el a derék szónokot valami jó frissítéssel. Mikor aztán *Visontai* beszélni kezdett, egyszerre csak jön a teremszolga s hoz a tálcán egy pohár *sherry brandyt*.

Fölkacagott az egész Ház.

— A multkor Soma fizette a pezsgőt, hogy hallgassák meg, most neki fizetik a sherryt, hogy beszéljen.

A jobb mezőről egy pajkos hang röppült át.

— Egészségedre, Soma! Mit iszol majd, ha beteg leszel?

De már az évődésre kijött a flegmájából *Visontai* s úgy ráírvált a szolgálóra, hogy az esze nélkül vitte ki a sherryt. Ezen persze megint kacagtak, csak a néppárt haragudott, hogy az ő udvariasságát ilyen gorombán háritotta el *Visontai*. Pedig ha gróf *Károlyi Gábor* a véderövíta alatt pezsgőt küldhetett az obstrukció minden szónokának, a néppárt is küldhet egy pohárka sherryt, mikor valaki az ő támogatásukra siet. (Ámbár hiszen töbet is megérdemelne, akiben így dül az önfeláldozás!)

Egyébként *Visontai* egy kis tulzástól és hamiskodástól eltekintve nem volt érdektelen s jó átmenet volt a következő percekhez, mikor végre szóhoz jutott a miniszterelnök.

Széll Kálmán nem mondott nagy beszédet. De jelentősebbet idáig még nem mondott. Hogy mi volt a politikai magja, nem itt való arról beszélni. De egy kiesít talán illusztrálhatja az a különös izgatottság, melyet ez a beszéd a néppártban keltett. Akik a folyosón látták a párt kivonulását, csak esóválták a fejüket. Nem volt ez a párt még ugy levere, mint mostan. Mintha egész parlamenti életében most érte volna az első igazi vereség. Idáig csak leszavazták, most szíven találták. És lázas, indulatos szavakban menekült ki a párt tagjaiból a rettenetes fájdalom.

Azt mondta egyikük:

— Vége! Ugy fog járni, mint *Wekerle* és

helyett ostoba dekoráció! A vén bünsőnek büntetésül szegődött a törvény, a vallás és a társadalom. Egyesült erővel kilopták e nő lelkéből a szerelemhez való jogát, megparancsolták a tavasznak, hogy: ne virágozzék . . . *Hanem azért a tavasz mégis virágozott!*

Bűn ez uraim? és ha bűn volna is — ugy-e bár, hogy természetes?

Ha pedig ez természetes, akkor nem kevésbé természetes az is, hogy a tizennyolc éves fiatal nő éppen olyan izzó szenvedélyllyel szerette a törvénytelen szeretőjét, mint amilyen izzó szenvedélyllyel gyűlölte a törvényes urát. Csakis ha közömbös lett volna e nő előtt az, hogy neki a becsülete árán kell az igazi boldogságot megváltania, csakis akkor lett volna lehetséges, hogy ne gyűlölje ennyire a férjét. Ha ez a szírén, aki itt ül a vádlottak padján, mérget kevert a férje italába, ugy ez a bűn az ő női becsületének testimoniuma volt.

E nő hosszu időn át nélkülözöte a szerelmet és csakis önéreztetése árán élvezhette annak mámorát. Vannak érdekek, melyek abban a percben nyrik el a kiérdemelt jutalmat, mikor megszűnnek, mikor meghalnak. E nőnek az erényét is az a pere jutalmazta csak, amelyik megölte. Multjában voltak küzdelmes órák, napok és évek: mindig a becsület patronátusa alatt. Azután következett be ama bizonyos *gyöngye pillanat*, — de ez az egy gyöngye pillanat is maga a természet parancsolta rá!

Mondja ki a verdiktet az emberi szív.

Mikor pedig a védő a dobogóról leszállott, akkor talán azt a kérdést kellene intézni az emberi észhez, hogy megszűnik-e bűn lenni a bűn, valahányszor keletkezésének procedurája: természetes?

Ha igen, — akkor bűn: ninesen! E fogalom tárgyaltalan, belső tartalma kiveszett, csakis összekötözött jelent többé-kövésbé illetékes fogalmazványokkal, más szóval: szabálytalan viselkedést, de nem lélekbeli rothadást!

Bánffy! Meg kell buknia. Nem szabad reá számítanunk, de ő se számíton ránk!

A másik keserűen morogta utána:

— Bánffy se volt liberálisabb!

S ez így ment az egész szünet alatt. Az olvasó pedig, ha egyebet még nem tud a miniszterelnök mai beszédéről, annyit ezekből a kifakadásokból már kétségtelenül kiérezhet, hogy Széll Kálmán ezuttal nem tanult az unokájától s nem sétált a kérdés körül, hanem belement szilárd és határozott léptekkel. S ugyanis volt. Minden kerülgetés nélkül, a tőle megszokott férfiasággal taposta el a kőszá legendákat, mintha csak látszából tartaná egy kis darabig a kanzelparagrafust. Nem. Az a paragrafus egy szemé annak a láncnak, amelylyel az új szellem a választások tisztaságát minden illetéktelen beavatkozás elől el kívánja zárni s Széll Kálmán kijelentette, hogy azt a szemet kitépni nem hagyja. *Az egészet, vagy semmit!* — ez a kormány álláspontja. S itt tört ki nagyszerű arányokban a liberálisok lelkesedése s itt érezte meg a néppárt, hogy az ő szép-séges legendája korai halállal mult ki ebből az árnyékvilágból.

Mélyes hatás alatt volt e pillanatban a t. Ház. Egy határozott, erős, liberális hang ejtette hatása alá, mikor nem minden tendencia nélkül való legendák már-már gyanakodóvá tették a nemzetet.

S azontul engedékeny hangszere volt ez a parlament a miniszterelnök kezében. Játszott rajta, a tetszése szerint. S valami jóleső, kedves pajzanság lopózott lassankint a játékába. Ahogy a liberalizmus s a befolyásolatlan, tiszta választások minden igaz barátját egyszer s mindenkorra megnyugtatta, Széll Kálmán tovább játszott egy kicsit, a maga szórakozására. Mint amikor a művész már lejátszotta a maga számát még egy kicsit elandalog a nyirettyűjével: ahogy a maga hangulata és játszi fantáziája diktálja. Ilyenkor művész a művész igazán. Széll Kálmán is az volt ma. Pedig csak azon a picit témán játszott, hogy Rakovszky István szemfényvesztésnek mondta az új kormány politikáját, ha a kanzel-paragrafussal még új tuskét is szur az egyház sárgó sebébe. Csak olyan floskulus volt ez a Rakovszky beszédében — maga sem hitte talán komolyan. De nincs érzékenyebb hur a nemes politikus szívében, mint amikor az intenciónak egyenességét vonják kétségbe. Ebben az irányban még a floskulus is sérti. Széll Kálmán tehát, ha komolyan utasította is vissza a szemfényvesztés vádját, de a hangjában volt valami finom pajzanság, mely elárulta, hogy az ilyen kritika nem bánthatja őt komolyan.

Azt mondta:

— Rakovszky ur már most is szemfényvesztéssel vádol, mikor csak azt tartom meg, amit férfiasan vállaltam. Egy kicsit korán hajtott el a szuperlatívuszig. S nem is tudom elképzelni, hogy mivel fogja ártatlan fejemet vádolhatni, ha egyszer rajta kapna, hogy valamelyik ígéretemet nem tartottam meg...

— Talán rablógylóssággal! — nevetett a Ház.

— Még csak azt csinálom, amit ígértem s már szemfényvesztő vagyok. Istenem, mi is leszek, ha egyszer elkezdem elárulni a hazát?

Ez a kérdés hangzott ki a miniszterelnök pajzán szavaiból s ilyen tónusban fűzte tovább ezt a kis polemikát, amelytől finomabb s mégis önértesebb kevés volt még a magyar parlamentben. Egészen elragadta a parlamentet s akik látták, hogy a tapsok közben milyen zarándoklás indult meg gratulációkból a miniszterelnök felé, külön emlegették:

— Ni, Szilágyi Dezső is hozzá sietett. Szilágyi is gratulál neki. Most már bizonyos, hogy Szilágyi nem is fog beszélni.

S az egyik oldalon a rajongó lelkesedés, a másik oldalon a néppárti levertség: ez rajzolta csak ki egészen a miniszterelnök beszédének nagy jelentőségét. Nem is beszélt a folyosó egyébről. Csak maga Széll Kálmán ütötte el tréfával a sok gratulációt. Arra az üdökre célzott, melyet a trónörökös tiszteletére rendez a parkklubban s aggodalmas arccal sugta:

— De az az ebéd... Nehezebb munka három ilyen beszédnél.

Pedig csak annyi igaz belőle, hogy Széll Kálmán nem állítja meg munkájában a siker mámorát és mialatt még tapsok zúgnak feléje, már siet tovább a kötelesség útján. A parlamenti szószéktől — a politikai ebédrendezéséhez.

Az ülés vége még egy fontos beszédet hozott. A Horánszky Nándorét. Az a leplezetlen szabadelvű állásfoglalás, amelylyel ma véglegesen megnyerte magának a liberálisok szívét, egy kis nyugtalanságot keltett a már különben is levert néppártban. Közbeszólások zuhogtak feléje, de ez már nem lehet újság Horánszkyknak. Mikor még a nemzeti párt élnoke volt, akkor is megosztta vele, hogy liberális hangjával magára haragította a néppártot. S ma is csak az történt. Ellenben a jobb mező magatartásán észrevehető Horánszky Nándor, hogy ma azok is megértették már, akik a multkor egy kicsit furcsán nézték, mert a szabadelvű párt konferenciáján azt mondta, hogy: „remélem, a liberális párt ezentul is olyan szabadelvű lesz, mint régen volt!” Ez az ő mai beszéde megvilágította annak a mondásnak mély értelmét s a kuriai javaslat védelmének kívül ez is nagy jelentősége a Horánszky szép beszédének.

Hanem a vitát — azt ma sem lehetett még berekeszteni...

A képviselőház ülése május 2-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, gróf Széchenyi Manó, báró Fejérváry Géza, Plósz Sándor, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác, Wlassics Gyula.

Plósz Sándor igazságügyminiszter törvényjavaslatot ad be az igazságügyi palota építéséről szóló törvényjavaslat módosítása céljából.

Elnök: Kiadja azt az igazságügyi bizottságnak. Következik

a kuriai bíráskodásról

szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Messlány Pál a mellett érvel, hogy ez a törvényjavaslat hadat üzent a katolikus egyháznak. Ezt bebizonyította az igazságügyminiszterrel szemben Olay Lajos, a függetlenségi párt vezérnöke...

Thaly Kálmán: A maga nevében beszélt!

Messlány Pál: Kösztöni ezt a megnyugtatót, mert Szigetvári képviselőjének tegnapi kirohanása azt a másik kirohanást, amelylyel a dicső magyarok, keresztel és karddal a kezükben visszaverték a pogányt, annak a kirohanásnak a képét megfordítva a pocsolyában mutatta be. (Zajos helyeslés a néppártban.) A szakasz törlése mellett fog szavazni.

Juriss Mihály: Tiszta Kálmán többet ártott a magyar katolikus klérusnak, mint Luther Márton. (Derültség a jobboldalon.) Az a katolikus pap, aki nem beszél most, holott beszélnie kellene, olyan, mint a néma kutya. (Zajos derültség.) Kéri a szakasz törlését.

Polonyi Géza: A pártközi megállapodások félreértésén alapul Rakovszky határozati javaslata. A paktum értelmében hiba, hogy a harmadik szakasz 9. pontját egyútt tárgyalják a 170. és 171. szakaszokkal. Az egyezmény csak a 170. §-ra nézve engedi meg a módosítást. Kéri Rakovszkyt, hogy határozati javaslatainak ezt a részét vonja vissza. Már a paktum miatt sem volna szabad változtatást tenni a javaslaton és nem engedhet 5 meg, hogy a legfőbbeszebb szék, a szószept, a pártpolitika hirdetésének színhelyévé váljak. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

Kéri az elnököt, hogy a 3. § 9. pontjára külön tegye föl szavazásra a kérdést. A maga részéről megszavazza azt.

Oly irányban, hogy a pap vallási hatalmával vissza ne éljen, más államokban is állítottak korlátot. A 170. §-nak a jogi konstrukció szempontjából sok hibája van. Nagy hibája, hogy jogtalan üldözésekre ad alkalmat. Legalább a megokoló részben kellett volna megvilágosítani a szakasz értelmét. E szakasz mintha az olasz törvényből volna átvett. Föltehető, hogy a 170. §. nincs analógiában a 3. §-szal. Szükségesnek tartana, ha e tekintetben a bíróság számára valamely utasítást adna a törvényhozás. Tudni kellene, vajjon a 3. §. 9. pontjában említett három hónap figyelembe veendő-e a 170. §. bírói alkalmazásánál? Tulvilággal való fenyegetés miatt a papot egy évi foghazra ítélik. Ez nagyon zavaros. A tulvilág kreaturája az ördög is. Hát aki azt mondja: ránk szavazz, különben elvisz az ördög! már azt becukják egy évre? (Zajos derültség.) E törvény alapján meg lehet tenni. Helyeselné, ha az igazságügyi bizottság újra szövegezné ezt a szakaszt, amelyet egyébként elfogad.

Komlóssy Ferenc: T. Ház!

Visszat! Soma: T. Ház!

Elnök: Komlóssy következik!

Visszat! Azt hittem, Komlóssy ur a szakasz mellett beszélt. (Derültség.)

Komlóssy Ferenc: Semmi olyan fölfogást nem oszt, mely az egyházat a jogi állam fölé helyezi. Parhuzamot von az olasz és magyar idevágó viszonyok között. A magyar katolikus papság mindig hazafias volt. Azt maga is helyesli, hogy a pap ne vegyen részt fakciózus politikában. Angliában, mely a legvallásosabb ország, van ilyen törvény. Minden

törökvesnek, mely a pacifikációt megakadályozza, ellentáll. Nem nyit be módosítást, de azt ajánlja, hogy a bűnvádi eljárás megindítása előtt az ügy közöltessék az egyházi hatóságokkal véleményezés végett. Magát a szakaszt nem fogadják el.

Visszat! Soma: Fejleszté, megokolta a 170. §. büntetői szankciója. Késégtelen, hogy e szakasz sok aggodalmat keltett a papok körében. Felmerül a kérdés, nem lépett-e itt az állam a felesleges üldözések terére. Emlékeztet egy 20 esztendő előtt lezajlott vitára, a btk. 9. szakaszának tárgyalására. Akkor az istenkáromlás büntetése okozott nagy izgalmat. Akkor nagyon körülhatárolták az istenkáromlás megbüntetését és azt nagyon szűk korlátok közé szorították. Így kellene most is eljárni. A szőnyegen forgó javaslat 170. §-ában nemcsak büntendő, hanem prerogatív elvek vannak lefektetve, ami okvetlenül mellőzendő volna.

A 170. és 171. §-ok a büntetőjogi igazságnak nem felelnek meg. Hivatkoznak arra, hogy hasonló intézkedések vannak az olasz törvényben már a nyolcvanas évek eleje óta, az angol törvényben pedig még régebbi idő óta. Megjegyzendő azonban, hogy nálunk már gyakran vettek át egy törvényt valamely idegen államból, a hol az már több mint 20 éve alkalmazásban volt, de az átvétel előtt pár nappal hatályon kívül helyezték. E szakaszok aggodalmasak különösen azért is, mivel egyes kifejezéseik nem eléggé precizek. Az esetre, ha Rakovszky indítványát nem fogadják el, a maga részéről egy másik indítványt nyújt meg, mely így hangzik:

A Ház a 170. és 171. §-okat az igazságügyi bizottsághoz utasítja azzal, hogy a büntetőtörvénykönyv IX. fejezetében lerakott büntetőelvek szerint és megszabott határokon belül, valamint a jelen javaslat III. §. 9. fejezetében lefektetett elveknek megfelelőleg módosítsa ezen szakaszokat és erről tegyen sürgősen jelentést. (Eljenzés balfelől.)

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Az igazságügyminiszter ur, aki ezt a törvényjavaslatot előterjesztette, alkalmat talál még azon egyes tisztán szakszerű és jogi szempontból tett ellenvetésekre a maga reflexióit megtenni, bár már az általános vitában fejtegette azokat az indokokat, amelyek szerint ezen törvényjavaslat ezen rendelkezése nézetünk szerint helyes alapokra van fektetve.

(Tiszta választások.)

En inkább általános megjegyzéseket kívánok tenni és ez talán nem lesz egészen felesleges a kérdés tisztázására azok után a kicsit — nézetem szerint — túlzott és erőltetett és talán szofisztikus okoskodások után, amiket az imént felszólalt t. képviselő urnak előadásában hallottunk (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) és én igyekeznék fogok ebből a bizonyos szofisztikus körfutásból az én egyszerű, természetes és objektív érveléssel kivinni a kérdést és a maga egyszerű alapjára visszavezetni.

Hát, t. Ház, ennek a törvényjavaslatnak — és ez a pár általános megjegyzés legyen nekem előzetesen is megengedve — nemcsak az a természete van nézetem szerint, hogy egy kompromisszumot képez ezen politikai helyzet megalkotásakor a pártok között és ezen kompromisszum kifolyásaként igenis ezt a törvényjavaslatot én magamévá tettem, úgy, amint van, ahhoz ragaszodom, úgy, amint van. (Eljenzés jobbfelől.) mert lojalisan akarom megtartani azt, amit azon a napon e Házban, midőn ezen helyet elfoglaltam, kifejtettem, midőn politikámnak alapelveit fejtegettem; (Eljenzés jobbfelől.) nemcsak az a természete a javaslatnak, a kompromisszum természete teszi azt sajtásággá, hanem nézetem szerint ebben a törvényjavaslatban magában van egy bizonyos megalkotás, bizonyos tranzakció az eltérő felelősek között.

És ezt nem hibálok rovom fel. Mert nem mindig azok a törvények az üdvösek, amelyek egy merov elvi szempontból indulnak ki. Sokszor azok a törvények a célirányosak és helyesek és felelnek meg igazán céljuknak, melyek a gyakorlati életnek eleget tene azzal bizonyos tranzakcióba lépnek.

Hát nem tranzigál-e magamagával mindenki, mikor ezt a törvényjavaslatot megszavazza? És most nemcsak ezen szakaszokról beszélek, hanem a törvényjavaslat egészéről és érdeméről. Nem tranzigál-e magamagával mindenki akkor, midőn reá ruhazza a Kuria az a jogot, ami elvi szempontból kétségtelenül ennek a Háznak szuverén joga. Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Miért teszi ezt? Egy nagy célt. Mert csak nagy célt szabad ezt tenni. Azért tesszük, mert a köztudatba ment át bizonyos gyanu, a választások tisztaságát megtámadó bizonyos gyanu. A választások tisztasága felett eddig örökös eljárás iránti kételyek és aggályok terjedtek el a köztudatban.

És azt hiszem, a parlament tartozik önmagának azzal, hogy legalább megkísérlelje a legnagyobb tekintéllyel bíró fórumot, a legmagasabb bíróságot, bizonyos időre felruházni azzal, hogy a kérvényekkel megtámadott választások feletti bíráskodást gyakorolja. (Elénk helyeslés a jobboldalon és a szélső baloldalon.) Ezzel a tekintettel a választások tisztaságának nagy céljért lép kompromisszumra, ezzel tanzigal mindenképp az, aki a törvényjavaslatot támogatja, mert tisztán elvi szempontból, a parlament szuverenitásának szempontjából, nem lehetne kiadni ezt a jogot a parlament kezéből. (Igaz! Ugy van! a jobb és a szélső baloldalon.)

Mit akarunk elérni, t. képviselőház? A cél az, hogy amennyire emberileg lehetséges, azt a nagy,

ideális dolgot megközelítsük és elérjük, ha lehet, hogy minden polgára ennek a hazának, politikai meggyőződése szerint és nem porturbált, nem preszsió alá helyezett, nem megvesztegetett politikai meggyőződése szerint adja le szavazatát, amikor a népfelelőse legszentebb jogának gyakorlatában, az állam ügyeinek vezetésében, az állami hatalomban közvetlen részt vesz. Ez a nagy cél. Hogy akarjuk ezt elérni? Azzal, hogy meg akarjuk tisztítani az októktól a befolyásoktól, amely befolyások a meggyőződés önállóságát zavarják és a meggyőződést meghamisítják. Kívánjuk ezt tenni három irányban: a pénzbeli előnyök nyújtása, a hivatalos hatalommal való visszaélés és a lelki hatalom útján való preszió gyakorlatának korlátozása által. (Élénk helyeslés a jobb és a szélső baloldalon.)

Már most t. képviselőház, ezt a célt a javaslat bizonyos tiltó és korlátozó rendelkezésekkel akarja elérni, amelyek az első fejezetben vannak lefektetve és szankcióval vannak ellátva, igyekeznünk ezt elérni különböző rendelkezésekkel. Lehet, hogy ezeknek egyike-másika kifogásolható bizonyos egyoldalú szempontból; talán nem is tökéletes, mert hiszen semmi emberi mű nem tökéletes, de én arra kérem a t. képviselőházat és mindenkit, aki ezt a javaslatot bírálja és akár hallgatóság bizonyos ellenzettel érve iránta, akár nyíltan kifejezésre hozza ezt az ellenzést, arra kérem, hogy ezt a javaslatot és annak minden rendelkezését összefüggésben legyen szíves megbíralni, mert mindezek a kérdések összefüggnek és egy egészet képeznek.

Az nem járja, hogy valaki a javaslatból kivegyve azt, ami neki nem tetszik, és megtartsa azt, ami neki tetszik, beletegye azt, ami neki kedves és kihagyja azt, ami neki nem kedves. (Igaz! Ugy van! a jobb- és szélsőbaloldalon.) Bizonyos ellensúlyozás, bizonyos egyenlő mértékkel való elbánás mindazon dolgokra nézve, amelyek a választás tisztaságát befolyásolják, szükséges az én fellegóssom szerint és ezen ellensúlyozó processzusnak, a tranzakcióknak eredménye aztán ez a törvényjavaslat, amelyet vagy egész összességében méltóztassék elfogadni, vagy éppen nem elfogadni, de valójában az egyes szakaszok között, az egyes rendelkezések között úgy, hogy azt mondjuk: az első, második szakaszt, vagy a harmadik szakaszban 1., 2., 3., 4., 5. cikkelyét elfogadjuk, mert a mi szempontunknak kedvez, vagy nekünk kedves, vagy mi azt jónak tartjuk, de a 7., 8., 9.-iket nem fogadjuk el, vagy talán megfordítva, az ilyen eljárás nem helyes, nem járja és nem is vezethet eredményre. (Zaj a baloldali hátsó padjain. Élénk csevegés.) Aki biztosítani akarja az egyik részt, fogadja el a másikat is, vagy legalább méltányolja azt, akkor azt hiszem, helyesen fog a törvényjavaslat felett itélni. (Helyeslés a jobb és a szélsőbaloldalon.)

(Kanzel-paragrafus.)

Már most rátérve a szempontból magára a szakaszra, mindenképp bátor vagyok egyelőre előrebecsán: figyelemmel kísérem a felszólaló képviselő urak beszédeit és minden argumentációt, (Zaj a baloldali hátsó padjain. Élénk csevegés.) amely a javaslat ezen szakasza ellen felmerült. Egy benyomás alól nem szabadulhatok, az a körülmény, hogy nem is annyira azokat a tényeket támadják, amelyekről ezek a cikkek a választásokat megvívni és megtorolni akarják, hanem azt mondják, hogy ezek a cikkek a vallás ellen és a vallás képviselői és első sorban kiszolgáltatott, a lelkesek ellen vannak irányozva. Az a körülmény, hogy az mondatuk, hogy üldözni akarjuk a vallást és erre fektetik a fősúlyt és nem arra, hogy ezen tények szabadok, megengedettek; ez a körülmény maga mutatja ennek a szakasznak jogosultságát és szükségét. (Mozgas balfelől. Helyeslés jobbról.)

T. képviselőház! Ennek a szakasznak nem célja és szándéka a vallás ellen hadjáratot folytatni, nem, de azon visszaélések vagy azon tények ellen igen, melyek a vallásnak ürügye és örvé alatt a választás tisztaságát befolyásolják. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Mindennel vissza lehet élni, a legszentebb dolgokkal is és vissza lehet élni a vallással is. Hát kérem, ne éljünk azzal vissza semmi irányban sem az egyik, sem a másik táborban. (Helyeslés jobbfelől.)

Azt mondja Molnar János képviselő ur, ne vigyük be a politikát a vallásba. Ezt elfogadom. De kérem, a vallást ne vigyük be a politikába. (Élénk helyeslés jobbfelől.) És ez a javaslat nem akar egyebet, csak azt akarja...

Major Ferenc: Szocializmus les?

Szell Kálmán miniszterelnök: Majd szöveg jobbról, ha meg méltóztatik engedni. És ha a tisztelt képviselő ur azt mondja, hogy joga van azt tenni és joga lesz ezután is, akkor engedje meg a tisztelt képviselő ur, ezzel bizonyítja be önönagya, hogy erre a törvényre szükség van és ha azt mondja a tisztelt képviselő ur, hogy ezután is joga lesz, erre én azt mondom, hogy joga tenni azt, amit ez a törvény megenged és egyebet joga tenni nem lesz. (Mozgas balfelől. Helyeslés jobbról.) Hát, tisztelt képviselő ur, az én törekvésem az, hogy azt, a mi a vallásban szent és azt, a mi a vallásokban — mert nem a katolikus vallásról van itt szó és nem a katolikus lelkészokről, hanem a vallásról és lelkesekről általában, (Zaj balfelől.) — minden körülmények között meg kell őrizni, azt védjem és ez a törvény nem érinti, nem üldözi, nem támadja a vallást és nem üldözi és nem is alácsontja le a lelkeseket. Mit tesz ez a törvény? Ez azt mondja — és pedig a választások tisztaságának megővéására — hogy nem szabad a vallás szertartásainak szánt helyen vagy vallásos gyülekezeten belül a választó befolyásolni oly módon, hogy a választás eredménye az által irányítható. (Egy hang balfelől: Nem ezt mondja!) Igenis, ezt mondja. A 170. §, így szól:

Az a lelkész, vagy vallási szertartás teljesítésére jogosított vagy egyházi tisztviselő viselő az a személy, aki a vallási szertartásnak végzésére rendelt helyiségben és vallásos jellegű gyülekezetben a választás eredményének befolyásolását célzó nyilatkozatot tesz...

Csak ezt bünteti a törvény, meg azután azt, aki a vallásnak malasztjaival, kegyzeivel akar befolyásolni, meg a vallási szertartásokra szánt eszközöknek felhasználásával. Hát igenis, az én hitem szerint, ha a választás eredményére, befolyásolásra célzó, ilyen természetű és csakis ilyen cselekménnyel, vagy ténnyel állunk szemben, akkor igenis illetéktelen a befolyás. És pedig illetéktelen befolyás, mert benyul a hívőnek hitéletébe, vallási érületébe és ő életének legkényesebb perceiben, mikor arra legfokonyabb, az ő vallásos szentélyébe visz be egy profan dolgot. Ez oly dolog, melytől a vallás és az egyház érdekében óvakodni kell. (Zaj balfelől.) Nem szabad tulhajtani, legyenek erről meggyőződve, nem nem lesz erről szó. Az a fórum, amely itélni fog, Magyarországnak legelső és legnagyobb bírósága, amely minden pártkeintéktől és minden ildűzési tendenciától mentes kell, hogy legyen és mentes is, az képez egy garanciát, hogy ezen törvény végrehajtásánál azok a veszedelmek a vallásra nem állanak be, amiket a képviselő urak mondanak. Nem fog itt üldözöttet lenni, csak az, aki világosan és határozottan vét a törvény ellen. Én megengedem, hogy talán lehetett volna jószólaló precízebb formulát találni erre a szakaszra, valamint a törvényjavaslat többi szakaszaira nézve is; de, a javaslat értelme, célja világos és ez lesz a mérvadó, nem lehet azt mondani, amit a képviselő ur mond, mert az nem fog bekövetkezni, az ki van zárva. És garancia erre az a fórum, amely előtt ezen ügyek folyni fognak s nem áll az és óriási túlzás, hogy ne mondjam ferdtés, hogy most már a keresztvetés, a kalaplevétel, a kereszt viselése és nem tudom miféle dolgok büntetelmi fognak. Hiszen ilyen túlzással minden világos rendelkezést ki lehet forgatni. Azok nem vallási szertartás teljesítésére rendelt eszközök, amiket a képviselő ur felhozott. Azt is mondják a képviselő urak, hogy nem lehet nyilatkozni semmiféleképpen, nem lehet kapacitálógat hatni a hívőkre, nem lehet ezentul a lelkésznek politikálni.

Lehet kérem kapacitálni mindenütt, a lelkész gyakorolhatja politikai jogait és kapacitálhat is, de nem ott és nem azon a módon, nem a templomban, hol már a vallásos érülettel határozott presziót gyakorolnak a választóra. Senki sem gátolja a lelkész politikai jogait, de sokkal szabadabb, mint a tisztviselő. A tisztviselő inkompatibilitás van tőve. A tisztviselő részt vehet ugyan és politikai meggyőződését valhatja — e részben Orley tisztelt barátom skrupulusaira felelek — igenis, nem lett volna helyes odaig menni, hogy részt nem vehet a politikai mozgalmakban, meggyőződését nem valhatja, — de minden közhivatalk — nemcsak a szolgabíró, korlátok közt van szorítva, nem hivat össze választógyűlést, kormenetenben nem vehet részt, nem vezetheti, nem szedheti össze a választókat. Ezt a lelkész mind teheti, senki sem gátolja abban. A szolgabírónak le kell mondania, ha fel akar lépni, a papnak nem kell lemondania, a pap nem inkompatibilis; kapacitálhat, véleményét terjesztheti. Az a lelkész, ki hűvel jó egyetértésben van, sok alkalmat talál arra, hogy a magatanat bírdesse, hogy a maga legitím politikai befolyását gyakorolja. (Helyeslés a jobboldalon.) De itt az illegitím beavatkozásról van szó, arról, amidőn a lelkész a vallásnak szánt helyen, a hitélet szentélyében vagy a vallás legszentebb eszközeivel a választásra akarna presziót gyakorolni. Ezt akarja a törvény kizárni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Még egyet akarok erre nézve mondani. Azt mondják a t. képviselő urak, hogy az első bekezdés szerint nem szabad tanítani sem, nem szabad a híveket oktatni, nem szabad a híveket jóra figyelmeztetni, büntetni. Kérem, ennek világos értelme szerint szabad. Ha a lelkész, csak példát hozok fel, arra figyelmezteti a maga híveit, hogy ne hagyják magukat megvesztegetni, a tiszta választások szempontjából hirdeti a közönorált, hirdeti az erkölcs tanait, senki sem fog abban vétséget találni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hanem hogy ha a választás eredményét akarja befolyásolni és korteskedési nyilatkozatot tesz, az egészen más. Ne méltóztassék odaig menni s azt mondani, hogy itt minden fel fog forgatni; hol van a gyónás szentsége? Erre is reflektálhatok. A gyónás szentségébe senki sem fog beavatkozni. Hiszen a kuriai birakodási eljárásnak normatívuma a büntető perrendtartás lesz; abban pedig meg van mondva, hogy a lelkész nem lehet tanácsadóra felhívni arról a dolgról, amely neki a gyónás szentsége alatt volt mondva. A gyónás szentségét senki se fogja bántani; szóval tiszti, ezeket a dolgokat a végtelékig kifogni és a végtelékig kifogni dolgokból mindenféle ijesztő következtetéseket levonni minden törvénytel, minden intézkedésnél lehet. De nem helyes bíralat ez.

És a mellett fogunk maradni, hogy azok, akik ezt a törvényt megtartják, nyugodtan lehetnek az iránt, hogy semmiféle üldözést nem fognak szenvedni. Semmi túlfeszítés, szándékos félmagyarítás nem fog bekövetkezni, de igenis, ezt a törvényt meg kell a maga igazi célzásaiban és értelmében tartani és azoknak, akik meg akarják tartani és respektálják, azoknak nem kell tartaniok semmitől és nem állnak be azok a bajok, amelyeket a tisztelt képviselő urak itt nagyon sötét színekkel méltóztatnak kiszínezni. (Helyeslés jobbról.) Mi a vallást bántani és üldözni nem akarjuk, de védjük a lelkiekben való esetleges preszió ellen a választás tisztaságát. (Élénk helyeslés.)

Ezzel, t. képviselőház, be is fejezhetném azokat, amiket mondani akartam.

(Kulturharc.)

De csak még egy pár megjegyzést legyenek kegyesek nekem megengedni, mert azokat tenni szükségesnek tartom és meg is akarom tenni azok után, amiket Rakovszky t. képviselő ur tegnap mondott. Rakovszky képviselő ur egy igen kimerítő és kétségeltlenül sok tanulmányról tanuskodó beszédben sokat beszélt a német kulturharcról. T. képviselő ur, az egyházpolitikai törvények és alkotások nem céloztak kulturharcot Magyarországon, ez a törvény sem céloz kulturharcot. Nem indokl én ki Friedberg tanaiból, azok sem indultak abból, legyen erről a t. képviselő ur nyugodt! Isten ments! A t. képviselő ur ránk akarja olvasni a német literatúráknak és a német szabadélvűeknek egyes mondásait. Hát legyen szabad őt figyelemeltetnem, hogy bár egészen precize vannak azok idézve, nincsenek jól alkalmazva. Treitschke olyant mond, amit én nem kontrovertálok, de ez a törvény sem ellenkezik vele; azt mondja, én ezt a t. képviselő ur citátumából fogom felolvasni: Will man der Kirche überhaupt verbieten über Politik zu sprechen, so fordert man den Unsinn. Hát kérem ez nem azt teszi, ami ebben a javaslatban van. Ebben a javaslatban az van, hogy a templomban, in der Kirche, nem szabad befolyásolni a választót oly módon, hogy a választás eredménye az által kétséggáttessék. Azt az általános tant, hogy a templom, az egyház a maga nagy általánosságában a politikától tartózkodjék, vagyis az állam ugy ez iránt ne érdeklődjék, ezt ebben a törvényjavaslatban lefektetve nem tállom. Mert hiszen akkor olyan dolgok volnának-e ebben eltitva, melyekről szóltam s amelyek pedig meg vannak engedve. Csak hogy igenis az állam ugyan — az állam vezeti és rendezi.

Továbbá, mikor azt mondja Treitschke: In den Tagen der Noth erfährt auch der Staat, was die lebendige Unterstützung der geistigen Mächte der Kirche für ihn bedeutet.

Ez nézetem szerint, mást jelent. Ez a citátum ide nem illik, mert ez kizárva nincsen. Én is azt tartom, hogy igenis az államnak a vallásra a maga nagy társadalmi és egyéb kérdéseiben az egyházzal való belső egyetértésre szüksége van és igenis, az egyház támogatja az államot s ezekben a nagy társadalmi és egyéb nagy kérdésekben támogatását keresni és fenntartani kell és senkinek eszéigában sincs, állam és egyház közt harcot akarni, de egészen másról van itt szó. Mi az akarjuk az állam és a vallás és papja érdekében is, hogy ne vonassék bele a korteskedésbe és a napi politikának a vallással semmi összeköttetésben sem levő kérdéseibe. (Helyeslés jobbról. Ellenmondások bairól.)

(Szemfényvesztés.)

Legyenek kegyesek megengedni még egyet. Azt mondja egy hosszabb körgörással Rakovszky képviselő ur, hogy ha a miniszterelnök ezt a törvényjavaslatot elfogadja, akkor az ő politikája szemfényvesztés. A tisztelt képviselő ur igen jól tudja, hogy akkor, midőn én ezt a javaslatot magaméva tettem és tettem a maga egészében és lojantással, a képviselő ur is ott volt, tudta, hogy mit akarok és én nem hallottam akkor tőle ilyen nyilatkozatot, amelyekből jogosan formálhatja ellenem ezt a vádat: mert ha akkor természetesen tartotta és nem kontrovertálta, mikor én oda ígertem ezt a törvényjavaslatot a maga egészében, akkor, ha én annak egyes részeit megtartom, nincs joga tiszteit képviselő urnak engem szemfényvesztőnek nevezni. (Zajos tetszés és helyeslés a jobboldalon.) Én tovább megyek. Ha a képviselő ur ottan a tárgyalások alatt ezen §-ok precízebb, határozottabb, kodifikációs szempontból talán vilgósabb szövegezését kérte volna, az elvek határozott fenntartásával meg lehetett volna beszélni és csinálni a dolgot. Ez nem történt. Beismerem, a képviselő urnak teljes joga van, mert azt fenntartotta magának és fenntartotta pártjának, azokban a tárgyalásokban nem is diffikultalom, a javaslat ellen közölni, de viszont én meg kijelentettem, hogy ezt a törvényjavaslatot egész becsületességgel fogadom el. Tehát ez az én jogom, de egyuttal kötelességem is. Hátha én azt megtartom, mit ígertem és amit világosan fogadtam, lehet-e akkor engem ilyen váddal illetni? Azt hiszem, hogy egy szemernyi igazságérzet el nem lehet. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

És, t. képviselő ur tudja, általában legyen szíves nekem azt megengedni, hogy én egész nyíltsággal, egész határozottsággal leplem ezen Ház ele a magam programjának és irányának teljével, egészével és azt akkor is, máskor is, minden irányban, minden félreértést kizáró módon, hátsó gondolat nélkül egész határozottan és egész részletességgel kifejtettem. A t. képviselő ur tehát tudja, hogy mivel van dolga. És most, mikor az utolsó betűig mindent betartottam, eddig semmit sem hányhat szememre, csak azt, hogy annak a programnak egyrészt becsületesen megtartottam, de egyebet nem, azt mondja a t. képviselő ur, hogy az én politikám szemfényvesztés. Boecsanatot kérek, erre joga sincs és oka sincs.

Ha rajtakap a t. képviselő ur valamin, a mi ellenkezik azokkal, a miket mondtam, a miket állítottam, ha az én ténylem, akar előterjesztéseim ebben a Házban, akár kormányzati ténylem azt fogják bizonyítani, hogy azokat meg nem tartom, akkor igenis alvatem magamat ennek az iteletnek, de addig nem. (Zajos tetszés és ejenezés a jobb- és a szélső baloldalon.) De akkor, a midőn én azokat megtartom és a t. képviselő ur azon rövid idő alatt, a mióta szerencsém van az ország ügyeit vezetni, nem veheti szememre az ellenkezőt, én pedig hozhatok fel magam mellett igenis dolgokat, kormányzati ténylem valóban bebizonyították azt,

hogy komolyan vettem, a mit mondok és meg is fogom azt tartani, a mit ígértem, de nem hozom fel ezeket — akkor, bocsánatot kérek, a t. képviselő ur talán kiestültem azon a határon, (Derültség a jobboldalon.) amely határ az igazság által meg van vonva. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) És én nem is tulajdonítom azt egyéneknek, mint annak, hogy a tisztelt képviselő ur nem a béke jegyében született; (Élénk derültség.) az ő egész temperamentuma az ő egész modora, az ő egész habitusa ebbe nehezen illeszkedik bele.

(Magas szuperlatívus.)

De csak azt jegyzem meg a tisztelt képviselő urnak, hogy így kezdetnek talán egy kicsit magas szuperlatívusban kezdte; (Derültség.) mert ha én ma azt érdelem, a tisztelt képviselő ur hite szerint, amivel a tisztelt képviselő ur vádol, ha a tisztelt képviselő ur legelső támadását ellenem ilyen magas hangon kezdi, kérdem, aggódva kérdem magamtól, hol fogja akkor végezni? (Általános zajos derültség és tetszés.)

A tisztelt képviselő ur meg fog nekem bocsátani, hogy én ezeket szükségesnek tartottam elmondani, ha egyébként nem, már csak azért is, mert tanúságot akartam tenni annak, hogy a midőn ő megrótt engem, hogy beszédét nem kísérem figyelemmel, az a vádja sem ért igazságosan; hisz a mint a tisztelt képviselő ur meggyőződött róla, én beszédét, — melyet mindig szívesen hallgatok — igenis alapos és tölem telhető figyelemmel kísérek és annak minden irányban rá való vonatkozásait igenis jól hallottam, meg is értem és talán be is bizonyítottam, hogy felgogtam, a miket mondott és megkísérlettem azokra felelni is tölem telhetőleg. (Élénk helyeslés.)

Most ezend, tisztelt képviselőház, befejezhetném azt, amit mondan akartam. De még egyet kell az előttem felszólt képviselő urral szemben meggyőznie. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja *Vissontai* képviselő ur, és ez is egyike azoknak az okoskodásoknak, amelyek, nézetem szerint, inkább egy szofisztikus körben mozognak, sem mint ennek a törvényjavaslathoz nyugodt, higgadt, érdemleges méltatásából erednek, hogy itt a terrorisztikus és preventív elv van érvényre léptetve és ezért a tisztelt képviselő ur a javaslatot nem fogadja el.

Az nincsen benne, hanem igenis, most viszik a javaslatba. Ami benne van és azt hiszem, helyes és jogosult — és talán el is fogjuk érni — az az, hogy ennek a javaslatnak egyik intenciója és célja az, hogy magamat tegye feleslegessé. Ez a javaslat egyik intenciója és ezt a javaslat előnyének tudom be. (Helyeslés a jobboldalon.)

Adjá Isten, hogy e törvényjavaslathoz, ha törvényekké válik, az az eredménye legyen, hogy Magyarországon a választások tisztaságát emberileg lehető határok között megőrjí, biztosítsa. És akkor elérte a maga célját; és én remélem: mindazoknak a represszív rendszabályoknak az alkalmazását, amiket a javaslat mind a három irányban, amint beszédem elején megjelöltem, magába felveszi.

A választás meghamisításának minden eszköze meg van tiltva: a vesztetés, a pénzbeli előny, a hivatalos hatalommal való visszaélés és a vallás eszközeivel való pressziógyakorlás; nagyon fogok örülni, ha mind a három irányban a törvényjavaslathoz a repressziók, rendszabályok, vagyis a büntetések alkalmazását feleslegessé teszi, vagy a lehető legszűkebb kerületek közé szorítja, lehetőleg elimalja.

És ha ezt elérjük, akkor aztán a repressziókra sem lesz szükség és nem lesz szükség a büntetésekre sem. Ezen bevallott intenciója a törvényjavaslathoz igenis megvan és én ezért és ezért főleg ajánlom a t. képviselőháznak ezt a javaslatot, hogy egyfelől magamat feleslegessé téve, a választások tisztaságának nagy célja felénk közelebb vigyen és másfelől, hogy ne valjék szükségessé ezen javaslat egyetlen büntetőszakaszának sem alkalmazása. (Élénk tetszés és üljens a jobboldalon.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Major Ferenc polemizál a miniszterelnökkel. Nem hiszi, hogy a 170. §. beleillenek a miniszterelnök programjába. Ebben a szakaszban nincs pacifikáció. A vallást nem lehet egészen a politikától külön választani. A bíró vallási érzülete szerint forja az egyes deliktumokat elbírálni. A javaslat a denunciációnak nyit tág kaput. Megtámadja Polónyi Géza, aki a tulvilági életet mai főlészalásával nevetessé tette.

Meszlényi Pál: Félreértéssel!

Major Ferenc: Akkor magyarázza meg Polónyi a szavait. Nem fogadja el a szakaszt, mert az eredményt az egyház ellen.

Horánszky beszéde.

Horánszky Nándor: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Volt szerencsém megmondani a képviselőházban egy alkalommal, nem habozom tehát az alkalommal sem kijelenteni, hogy én a konfeszionalis politika kérdéséhez nem szívesen szólok. Okot nekem erre az a körülmény szolgáltat, hogy az egyoldalúság, a túlzás, a szenvedély és az igazgatóság oly mértékben nyilvánult meg ezen politika kezében, amelyből azt látom és azt kell látanom, hogy minden argumentáció hiába való, mert semmiféle argumentációval nem fogjuk elérni azt a célt, hogy egymást kapacitálva igyekezzünk olyan törvényt alkotni, amely közmegegyezéssel találkozik.

Pedig ha valamely téren szükség van erre, úgy szükség van a konfeszionalis téren, mert ezen a téren mutatkozik meg az az eset, huzódik a tendencia, mely a magyar állam egysége érdekében nem való. Ezt, sáinos, úgy látom, hogy csak az idő

fogja meggyógyítani és erősen meg vagyok arról győződve, hogy mint azok, akik ezt a politikát csinálják, mint pedig azok, akik ezt a politikát csinálják követik, működésükben nem fogják szerencsés napoknak találni azon tevékenységét, mely ezen politika érdekében buzog és amelynek más következménye nem lehet, mint ideig-óráig való megvárás az országos felekezeti békének, melyre eddig az országban olyan nagy szüksége van. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hogy mindennek dacára mégis felszólok, erre engem több körülmény indít. Az egyik az, hogy tegnap *Rakovszky* István tisztelt képviselőtársam apostrofálta a volt nemzeti párt tagjait s ezek között engem is. A másik pedig az, hogy *vallási üldözéssel* vádolt és vádol mindenkit, aki ezt a törvényjavaslatot és ennek 170. §-át elfogadja. És újabb szempont az, mert én mint ezen törvényjavaslathoz, mint pedig az ellene történt felszólalásokban állami érdeket látok érintve. Ily körülmények közt pedig nem hallgatom, hanem felszólok ismerem egyenesen kötelességemnek. (Halljuk! Halljuk!)

Igaz, hogy 1896-ban, mikor e törvényjavaslathoz ebben a Házban tárgyalattok, én is felszóltam, és javaslatba hoztam azt, hogy ezen szakasz *újabb szövegezés* régett küldessék vissza az illető bizottsághoz. Már maga az a körülmény is mutatja, hogy én ebben a szakaszban akkor sem látam vallási üldözést. Én nem látom oly tendenciát, a melyet én elvileg el nem fogadnék, mert akkor nem a visszaküldést javasoltam volna, hanem egyszerűen a szakasz kihagyását kívántam volna. Akkor is látom és érzem, hogy az ily intézkedésre *nem a vallás ellen* — mert ez mind hiábavaló beszéd, t. képviselőház — hanem az állam érdekében szüksége van az országnak. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Közbeszólások a baloldalon.)

Nem a vallás ellen! És éppen azért, ma sem habozom kimondani azt, hogy ha a törvényjavaslathoz 170. szakasza másként lenne szövegező, szövegező volna akként, hogy ne volna kimagyarázható, mert hiszen nincs benne, de kimagyarázható és felhasználható politikai igazgatásra, sokkal szerencsésebb koncepció volna. (Helyeslések.) És ha tisztelt szomszédaim és barátim oly formulát hoztak volna javaslatba, melyben az alapszellemet és elvet fenntartva igyekeztek volna az államérdeket, nem a vallás ellen, de egyáltalában az államérdeket megoltalmazni, nem kételkedem benne, hogy minden kompromisszummal szemben azok a tényezők, akik a kompromisszumot létre hozták, konszideráció alá vették volna a szövegezőt és bizonyára elfogadták volna. Ez azonban nem történt. Miért nem? Azt nem kutatom; mert nem akarom feltenni, hogy itt nem a gyógyításról van szó, hanem szó van egy oly tendenciáról, hogy agitacionális anyag tartassék fenn ezen a téren, ama politikai célok érdekében, a melyeket t. barátim, megengedem, meggyőződésből, de szolgálnak, amelyeket azonban én az ország érdekében szükségesekek és célszerűeknek egyáltalában nem tartok. (Igaz! Ugy van! a jobb és baloldalon.) Ha ily körülmények közt én, aki a szakaszban lefelekettem elvet mindenkor helyesoltam, ma a szakaszt, úgy amint van, elfogadom, ennek oka egyfelől az a körülmény, hogy újabb szövegezés, mely megfontolias tárgyat képezhetné, nem fekszik előttünk, másfelől az a körülmény, mert én ezt a szakaszt azokon a békétárgyalásokon, amelyeken szóba jöttek, elfogadtam. Nem emeltem szót e szakasz ellen, pedig ha elfogadni nem akarom, bizonyára szót emeltem volna. Hogy néznék én ki most, ha a békétárgyalások alkalmával elfoglalt állaponttal szemben most így vagy úgy megtamadnam a szakaszt, megtamadnam azt állami érdekből, mert hiszen vallási üldözésről, ismétlem, szó sem lehet, megtamadnam most, holott a szakaszt, úgy amint van, elfogadtam.

De felhozott az *üldözési tendencia* is, amely sokak szerint ebben a szakaszban kifejezésre jut és ebben céloztatik. Az üldözés, t. képviselőház, egyáltalában egyetlen törvényhozásnak sem lehet feladata és amely törvényhozás ilyenre vállalkoznék, nagy hibát követne el. A szóban forgó §-ban sincsen üldözés és meg vagyok győződve róla, ha valaki ezt a szakaszt komolyan, nyugodtan, higgadtan és hideg fővel megfontolja, üldözési tendenciát ebben nem találhat, hiába keresi, az üldözést felfedezni nem fogja. Vallásüldözési tendenciára az, amikor mi az ország érdekeit akarjuk megoltalmazni oly törekvésekkel szemben, amelyek kizárólag a választásokra és a korteskedésekre vonatkoznak? Hiszen kérem, ha ez üldözés, akkor ennek más téren is meg kell nyilatkoznia, pedig nem hallottunk tisztelt szomszédaink részéről semmiféle ily vádat, hogy üldözés forogna fenn, csak ezen a téren, amelyet ők képviselnek, mert hat hogy áll a kérdés, tisztelt Ház? Tiszta választásokról van szó és ezek érdekében akarjuk megalkotni ezt a törvényt. Ezen választások meghamisíthatók, megmérgezhethetők orszákkal, ha a hatalmi nyomást gyakorolják, meghamisíthatók vesztegetésekkel, n. e. nyelk felmerülhetnek, meghamisíthatók erkölcsileg. Mi hatalys törvényeket és intézkedéseket vittünk fel ebben a szakaszban úgy a hatalmi nyomás és a hatalmi orszák ellen, valamint a megvesztegetés ellen is, sőt vittünk fel az igazgatóság ellen is, mert ebben a pillanatban ezen egy tételtől, a vallás örve alatt üthető igazgatóságoktól eltekintve hatalys intézkedések vannak a törvényben, akár az állam területének, akár az állam egységének megbontására irányuló igazgatóságokkal szemben, hatalys intézkedések a tulajdonnal és a vagyonnal szemben. Nos, hat mit kívánok t. szomszédaim? Csak a vallás örve alatt üthető igazgatóságok ellen ne vegyünk fel intézkedéseket? *Pedig, hogy ez a tendencia fennforog, arra nekem támpontot ad az az előterjesztés, amely itt kezembem van. A jelentésben a többek közt a következő foglaltatik: (Olvasva.)*

A 3. §. 8. pontjának ezen kifejezésére vonatkozólag: a tulajdon vagy a házasság joginté-

ménye ellen igazottól, Molnár János képviselő a házszabályok 113. §-ára hivatkozva, azon indítványt terjesztette a bizottság elé, hogy ezen szó után: tulajdon, szűressék be a következő néhány szó: *nem a házasság föltétele formája, hanem a házasság jogintézménye ellen.*

Mit jelent ez t. Ház! Jelenti azt, hogy igaztani lehet a házasságkötés formája ellen. (Zaj balfelel.) Bocsánatot kérek, más az igazság és más a kapacitáció. Ha törvénybe iktattatik ez úgy, amint t. képviselőtársam Molnár János kívánta, akkor igenis lehetővé válik az igazság. (Felkiáltások balfelel.) Engedelmet kérek, igaztani semmi körülmények közt nem szabad, és nem lehet azon tendenciákkal szemben, amelyek itt fennforognak. Engedelmet kérek, hol az igazságos a határa? Az igazság és a kapacitáció közt lényeges különbség van. És ha áll ez a házasság jogintézményének a formájánál, akkor miért nem kívánják tisztelt szomszédaink, hogy engedessék meg az igazság az állam területi és jogi egysége ellen, engedessék meg a tulajdon ellen, a mi bizonyos túlzó szociális tendenciákkal szemben nagy jelentőséggel bír, engedessék meg a családdal szemben? *Hová fog ez vezetni? Az államnak egyszerű szétbontására a törvényhozásnak belenyugvásával és beleegyezésével, a mely állami érdekből ezen igazság elő zsilipet vonni vagy nem akar, vagy nem tud. Itt nem egyenlő igazság méréséről van szó, hanem arról, hogy privilégium adassék olyan a választást befolyásoló igazgatásnak, a mely a vallás örve alatt ütiket a nélkül, hogy maguknak a vallási kötelességeknek és feladatoknak betöltését a legmesszebb menő mértékig lehetővé tenné. Ez volt és ez az én felfogásom ma is.*

Első rangú szempont, első rangú érdek az államnak az oltalma. (Mozgás balfelel.) Egy hang: *Bismarck!* *Bismarck* mondhatta a vallással szemben, én mondom a vallás mellett, mert e kettő közt disharmónia nincs, ha csak azt mindenáron előidézni nem akarjuk. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Tisztelt szomszédaim meghatározhatják a maguk jogkörében, az állam fogja meghatározni a maga jogkörében.

Ezen törvényjavaslathoz fegyelmek és büntet mindent, aki a választásoknak meghamisítására vagy megmérgezésére illegális eljárás követ, fegyelmek és bünteti az állami tisztviselőt, fegyelmek és bünteti a választási elnöket, fegyelmek és bünteti magát a jelöltet, fegyelmek és bünteti magát a választót is. Ezen törvénynek kiegészítő részét képezik a büntetőtörvénynek bizonyos rendelkezései, amelyek életben vannak. Csak egyetlen egy ily választást meg-husított, meghamisított tendencia legyen kivétel? Ez nem az igazságnak mértéke, ez egy egyoldalú politika perzekúciójára szánt, nem mondom tendenciós, de élelmes törekvés, amelyet az államnak megfigyelni, éles szemmel látni kötelessége és ha felfedzi, azzal szemben az államnak saját érdekeit megóvni, megoltalmazni, hasonló kötelesség. (Helyeslés a jobboldalon.)

Akarják-e t. képviselőtársaim azt, hogy a vallási tisztelt tárgyat képező jelvények ilyen célokra használtassanak fel? (Felkiáltások balfelel: *Nem akarja senki!*) Ha nem akarják, méltóztassanak azt nyíltan és őszintén megmondani. (Felkiáltások balfelel: *Senki sem akarja! Nem akarjuk!*) De a megmondás nem elég, tessék *korrektívumot* ajánlani, hogy ha ezek az esetek mégis fennforognak. (Zaj balfelel és felkiáltások: *Nem forogtak fenn!*) A törvényhozásnak feladatai vannak, amelyek preventív természetűek; amely törvényhozás bizonyos fejleményekkel szemben előre nem lát; az vagy nem áll hivatásának magaslathoz; vagy megfelelőleg kötelességéről.

T. képviselőház! Ha valaki, én bizonyára nem vagyok barátja semmiféle téren sem a szabadság megszorításának, sem az üldözésnek. Ennek tanúbizonyságát adtam egész politikai életemem keresztül és bízom abban, hogy ennek tanúságot fogom adni a jövőben is. De bocsánassanak meg nekem azok, akik a törvényjavaslathoz ezen szakaszt ellenlik, ha kijelentem, hogy az én szemeimet pedig bekötöni nem lehet olyan okoskodásokkal, oly felfogásokkal, amely felfogások semmi körülmények közt meg nem állhatják a helyüket, a törvénynek sem intenciójával, sem nyílt rendelkezéseivel szemben. Én érzem, hogy vallásomnak elég hü fia vagyok.

Molnár János: No! (Derültség a baloldalon.)

Horánszky Nándor: Én az ellenkezőnek tanujelét nem adtam! Ha t. képviselő ur e felett kételkedik, tessék annak okát is adni. Én úgy érzem, hogy vallásomnak hü fia vagyok, de éppen azért, mert én azt látom, hogy azon tendenciák, amelyek megnyilatkoznak az én t. képviselőtársaim részéről, nemcsak az állam érdekeit érintik igen közelről, illegáliter, de karára vannak azon vallásnak is, amelyek érdekeit vélik képviselni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Méltóztassanak csak visszaemlékezni a *reversálások* nagy korára és emlékezzenek arra, hogy az egyház ellen a legnagyobb és legsúlyosabb hibákat azok követték el, akik akár tévedésből, akár túlzásból annyira védeni akarták az egyházak érdekeit, hogy ezen védekezésben agyon-szorították magát az egyházat és annak érdekeit, amelyeket senki sem akart megtámadni. Csak agítani kell, csak agítani és legyenek meggyőződve, hogy fognak érlelődni oly kérdések is, amely kérdéseket az országolt állami, tarsadalmi és vallási szempontból minden komolyan és józanan gondolkodó ember eltávolítani ónait. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Nyugodt és higgadt megfontolás, az állam és egyházi érdekeknek saját szférájukban való kielégítése, e kettőnek az összehangja az, amely a törvényhozást helyesen veszteti, olyan, megengedem kényes kérdések megoldásában, mint a miunkről itt szó van, és az én tisztelt barátom, *Rakovszky* István hivatkozik Deak Ferencre és arra a szelleme, amelyet a miniszterelnök úrtól megtagadott, akkor arra kérem, kövessék azon tanokat, ne csak szóval, hanem

tettel és meggyőződéssel is és akkor nem lesz ellensége a polgári házasságnak sem. (Élénk derültsgé a jobboldalon), amelyet Deák Ferenc annak idején egyedül logikusnak, az állam és a házasságkötés érdekében egyedül helyesnek tartott olyan országban, mint a minő a mi országunk, ahol számos jelentékeny felekkel állunk szemben. (Egy hang a baloldalon: *A kötelező polgári házasságot!*) Igen, a kötelező polgári házasságot, világosan kijelentvén, hogy ez az egyedüli logikus és egyedüli helyes intézmény. Ne méltóztassék Deák Ferencnek sem szabadelvűségében, sem házasszeretében, sem józan-ságában kételkedni és ha nem kételkednek, kövessék azon irányokat, amelyet ő követett és követ is remélem, követni fog a jelenlegi kormány is. Ezzel zárom be beszédemet és elfogadom a törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés és üljénzés a jobboldalon.)

(Napirend.)

Szalay Károly kézi a Házat, hogy holnap beszélhessen. (Helyeslés.)

Elnök: A vita folytatását a holnap üléseire halasztja, amelynek napirendjére az iskolák elhelyezéséről szóló javaslatot is kintjézi.

Az ülést 1/2-kor bezárja.

BELFÖLD.

A kormány és a kiegyezés. A *Neue Freie Presse* mai estilapja hosszabb budapesti táviratot közöl a kiegyezésről. A tudósítás lényeges részeit ezek:

Nagyon valószínű — ámbár erre nézve még mindeddig nem határoztak a kormányok — hogy a kiegyezési kérdésben tárgyalni fognak és pedig tekintettel az udvar gödöllői tartózkodására, itt Budapesten, ahol határozottan tagadják, hogy ezek a tárgyalások a kiegyezés részleteire vonatkoznának, mert ezeket, amennyiben a két kormány eddig ismert javaslataiban formulázva voltak, véglegesen megállapítottak tekintik és újabb tárgyalásukba magyar részről beleegyezni nem akarnak. Ezután, ismertetvén *Szell Kálmán* állásfoglalását az ischli klauzulával szemben, fölémlíti a budapesti tudósító, hogy a magyar fővárosban nem tudnak arról, hogy az osztrák kormány a kiegyezés perennizálásának elejtése fejében a magyar kormányhoz intézett jegyzékeiben minő követelésekkel állott elő. Csak azt vélik itt tudni, hogy a bankszabadság meghosszabbítása és az ezzel összefüggő ügyek tekintetében az osztrák kormányának aggodalmi vannak a miatt, hogy a vámszövetség és bankszabadság különböző időkben járnak le. Ezzel szemben azonban Budapesten így argumentálnak: Amikor az osztrák kormány minden áron azon van, hogy a közgazdasági tekintetben szükséges határidőt a bankszabadságra nézve megrövidítse, holott lehetséges volna annak hosszabb időre való stabilizálása, ez oly kérdés, amelynek itt nem tulajdonítják azt a döntő jelentőséget, mint annak a körülménynek és alaptételnek, hogy az állandósító klauzula nem lehetett alapvető dispoziciója a megállapodásoknak, minthogy ezt a klauzulát utólag és a javaslatok keretén kívül csatolták hozzá a kiegyezési javaslatokhoz, teljesen eltekintve attól, hogy ez a megállapodás a magyar kiegyezési alaptörvénnyel összhangzásba nem hozható. A mennyit a kormányok eddigi szigorúan titkolt eszmézeréjéről tudni lehet, az nem vonatkozhatott a kiegyezési részletekre, hanem azoknak teljes komplexumára és arra, hogy a kiegyezés a magyar parlamentben miképpen lesz letárgyalható.

A *N. Fr. Pr.* tudósítása ezután kiszámítja, hogy tekintettel a magyar parlament munkapenzumára, valószínűleg május utolsó hetében fog megnyitni az új ülésszak és ekkor megy bele a magyar képviselőház a kiegyezési javaslatok tárgyalásába. Ebből az következteli, hogy most már nem tarthat nagyon sokáig az a titkolódzás, a melylyel a két kormány eddigi megállapodásait a miniszteri irodákban őrzik.

A püspöki kar és a szószéparagrafus. Néhány reggeli lap átvette ma egy tegnapi estilapnak azt a híret, hogy a trónörökös itt léte alkalmából Budapesten időző főpapok értekezletet tartottak, amelynek tárgya a kanzelparagrafus és az igazságügyminiszternek a papok ellen indított vizsgálatokról szóló ismert rendelete volt. Konstatahatjuk, hogy ez az értesülés téves. Ezekben a napokban püspöki konferencia nem volt. Egyébiránt a hercegprímás csak holnap, vagy holnapután érkezik a fővárosba és nem lehetetlen, hogy egybehívja a püspöki kart a kuriai bíráskodással szemben való állásfoglalás megbeszélése végett.

A katonai intézetek reformja. Bécsből táviratozzák, hogy a közös hadügyminisztériumban tervet dolgoztak ki a katonai intézetek újjászervezése céljából. Arról van ugyanis szó, hogy okleveles népiskolai tanítókat és községi iskolai tanárokat fognak alkalmazni

a humanisztikus tantárgyakra, amennyiben a tisztikarból nem kerülne ki a megfelelő számú vizsgázott tanító és tanár. Katonai körökben azt hiszik, hogy ez a reform csak nehezen valósítható meg, már azért is, mert okleveles tanító és tanár sincs elegendő a nép- és a középiskolákban.

A horvát bán Budapesten. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly horvát bán ma Budapestre érkezett és meglátogatta *Szell Kálmán* miniszterelnököt, akivel hosszasan tanácskozott.

A katolikus autonómia. A katolikus autonómiát szervező kongresszus huszonehetes bizottsága 1899. május 2-ikán délután fél négy órakor a főrendiház bizottsági termében gróf *Szapáry* Gyula elnöklelte alatt ülést tartott. A bizottság tárgyalás alá vette a kilencos bizottság javaslatát, a javaslat címét, mely a kilencos bizottság javaslata szerint így hangzott: „A magyarországi latin és görög szertartású római katolikus egyház autonómiájának szervezete” a következőleg módosította: „A latin és görög szertartású római katolikus egyház magyarországi önkormányzatának szervezete.” A huszonehetes bizottság a kilencos bizottság javaslatának első szakaszát lényegében, csekély stílusmódosítással elfogadta, jelesül pedig kimondotta, hogy történéjk hivatkozás az 1848. évi XX. törvények 2. szakaszára, 6. felsége az apostoli király, a főkegyur legmagasabb felhívására és arra, hogy az önkormányzati szervezetben foglalt ügyek az egyházi és világi elem közös részvéte és befolyása mellett intézettek. A szövegezőssel az elnököt és az előadót bizták meg. A legközelebbi ülés május 3-ikán délután fél négy órakor lesz a főrendiház bizottsági termében.

A trónörökös Budapesten.

Budapest, május 2.

Ferenc Ferdinánd trónörökös ma ismét egész sorát fogadta a magyar közélet jeleseinak, a főbírói kar, a törvényhozás, a diplomácia és a helyi közügyek elölkei tagjainak. A délelőtti folyamán a következő urakat fogadta a főherceg: *Szabó* Miklós kuriai elnököt, gróf *Khuen-Héderváry* horvát bánt, gróf *Zichy* Jenőt, *Beniczky* Ferenc főispánt, *Wekerle* Sándort, gróf *Baththyány* Lajost, *Gromon* Dezső államtitkár, *Czorda* Bódog kuriai másodelnököt, *Rakovszky* István főszámvevőszéki elnököt, *Tarkovich* József államtitkár, gróf *Karacsony* Jenőt, *Okolicsányi* Sándor hágai követet, gróf *Apponyi* Albertet, *Márkus* József főpolgármestert, *Halmos* János polgármestert, *Rudnay* Béla főkapitányt és gróf *Tisza* Istvánt.

A trónörökös ma is kifogyhatatlan volt szeretetreméltóságban és a nála járt urak nem győzik dicserni lebilincselő modorát. Különösen a főváros polgármesterei beszéltek elragadtatással arról a meleg érdeklődésről, amelyet a főherceg Budapest iránt tanusított. A jó negyedóráig tartott társalgás során, amely kizárólag magyar nyelven folyt, igazi lelkesedéssel beszélt a főherceg a város szépségéről és meglepő fejlődéséről; tudakozódott egyebek közt a Flóra-gyár leégéséről is; megkérdezte, mennyi volt a kár és hogy jobban vannak-e már a megsebesült tüzőtők. Általában kellemes feltűnést okoz az a könnyűség és elegancia, amelylyel *Ferenc Ferdinánd* a magyar nyelvet beszéli.

Szell Kálmán miniszterelnök ma este 7 órakor 24 teritékes ebédet adott *Ferenc Ferdinánd* főhercegnek, mint a trónhoz legközelebb álló főhercegnek tiszteletére a Park-klubban. A miniszterelnök a bejáratnál fogadta a pontban 7 órakor főudvarmesterével érkezett trónörökösöt, aki a klub pazarul világiított első nagy csarnokán át, a diszbe öltözött huszárrok sorfala közt az emeleti terembe ment *Szell* miniszterelnök kíséretében. A fényesen kivilágított, gazdagan virágdíszszel felkészített teremben volt a gazdagan terített asztal, ahol a miniszterelnök vendégei helyet foglaltak. Az asztalfőt a közepén *Ferenc Ferdinánd* főherceg foglalta el, tőle jobbra ültek: *Schlauch* Lőrinc bitoros, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, lovassági tábornoki egyenruhában, gróf *Andrássy* Tivadar orsz. képviselő, gróf *Széchenyi* Manó, a király személye körüli miniszter, gróf *Andrássy* Gyula, *Horánszky* Nándor országgyűlési képviselők. A főhercegtől balra ültek: *Lobkowitz* Rudolf herceg tábornok, hadtestparancsnok, gróf *Khuen-Héderváry* Károly horvát bán, *Radó* Kálmán országgyűlési képviselő, *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, *Ploss* Sándor igazságügyminiszter és gróf *Tisza* István országgyűlési képviselő. A főherceggel szemben ült a házigazda: *Szell Kálmán* miniszterelnök. A miniszterelnökötől jobbra ültek: gróf *Széchenyi* Gyula, báró *Podmaniczky* Frigyes, gróf

Apponyi Lajos magyar királyi udvarnag, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter. A miniszterelnökötől balra ültek gróf *Szapáry* Gyula, *Szilágyi* Dezső, *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke, gróf *Nostitz* Albert főudvarmester, *Tallian* Béla, a képviselőház alelnöke. Gróf *Károlyi* Tibor a főrendiház elnöke, báró *Vay* Béla a főrendiház alelnöke és gróf *Csáky* Albin kimentették magukat.

Az étosz a következők:

MENU

le 2. Mai 1899.

Tortue Clair	
Filets de Sol Mantus	
Selle de Veau Printanière	
Cotes de Chevreuil Sauce Grand-Veneur	
Visons à la Broche	
Salade de Laitue et Concombre	
Asperges Sauce Mousseleine	
Rocher de Glace	
Fromage	
Fraises frappées au Cointreau	
Fruits assorties	
Bière	Sherry
Magyarórádi	
Pointé Canet	
Liebfrauenmilch	
St. Marciaux	
Mouton Rothschild grand vin	
Tokaji	
Café, Cognac fine Champagne. Liqueur.	

A főherceg budapesti tartózkodásáról félhivatalosan a következőket jelentik:

Ferenc Ferdinánd főherceg a múlt napokban a magyar közélet és társadalom számos előkelőségét fogadta. Megfordultak nála nemcsak a korona tanácsosai és a legfőbb állami méltóságok, de a legkiválóbb parlamenti férfiak is, a hatóságok fejei, szóval: mindazok, akik a politikai életben és a társadalomban tekintélyes állást foglalnak el. És akik nála megjelentek, mindannyian nagy örömmel tapasztalták, hogy a magyar trón várományosa, noha eddig csak uton volt alkalma Magyarországon időzni, mégis nagyon jól tájékozva van a magyarországi viszonyok felől. A főherceg otthonossága e téren mindmennyi látogatójában azt a jóleső érzést ébresztette, hogy *Ferenc Ferdinánd* a magyar haza határain kívül is bizonyára behatóan és szeretettel foglalkozott nemcsak a magyar nyelvvel és irodalommal, hanem Magyarország intézményeivel és a magyar nemzet törekvéseivel is. Másrészt felette megbízható oldalról nyert értesülést alapján megállapíthatónak véljük azt is, hogy ő cs. és kir. fensége már e pár nap alatt is a magyar társadalom képviselőivel való érintkezésében a hű ragaszkodásnak és tiszteletteljes rokonérzésnek oly számos jelét tapasztalta, hogy jelenlegi budapesti tartózkodása nagy meglepedéssel döntötte el.

Ő fensége azok előtt a személyiségek előtt, akik huzamosabb ideje közelebbi ismerősei körébe tartoznak, nem is csinált titkot abból, hogy mennyire tetszik neki Budapest és milyen jól érzi magát a magyarok között. Mondanunk sem kell, hogy már az a pár nap is, amelyet *Ferenc Ferdinánd* főherceg ezuttal a budai királyi várlakban töltött, elég volt arra, hogy szányra keljen széles ez országban az örömhír arról a szoretéről, amelylyel a főherceg el van telve minden iránt, ami magyar és amely csak bensőbbé teszi a kapcsolatot a nemzet és a főherceg között, akire egykoron Szent-István koronája száll.

Gróf *Zichy* Jenő ma kihallgatáson volt *Ferenc Ferdinánd* főherceg trónörökösénél. A főherceg gróf *Zichy* mint régi ismerősét fogadta. Élénken érdeklődött a gróf ázsiai útja iránt és azt az érdekes nyilatkozatot tette, hogy ő is Szibériába szándékozik utazni. Élénken érdeklődött Szibéria éghajlati és talajviszonyai iránt, behatóan kikérdezte a gróft az ut minden részletéről és végül sajnálatát fejezte ki, hogy most a viszonyokról többet nem beszélhet és megkérte vendégét, hogy látogassa meg újra. A főherceg mindvégig magyarul beszélt a gróffal. Nincs kizárva annak lehetősége, hogy gróf *Zichy* Jenő is elkíséri *Ferenc Ferdinánd*ot szibériai útjára.

Ferenc Ferdinánd főherceg az országos gazdasági egyesület által folyó hó 24-én a Tattersallban rendezendő díjlovagláshoz értékes tiszteletdíjat adományozott. A midőn tegnapi *Zoltán Elek* nyugalmazott altábornagy, mint a rendező-bizottság elnöke nála kihallgatáson volt és a díj adományozását megköszönte, a főherceg kilátásba helyezte, hogy, ha csak lehetséges lesz, meg fog jelenni a díjlovagláson.

KÜLFÖLD.

Az utolsó áldozat.

Budapest, május 2.

A francia vezérkar csak úgy eszi az embe-
reket. Egymás után pusztítja el legodaadóbb hi-
veit, akik a pokol tüzei is képesek voltak bele-
menni a főbélvalóikért; kit megöl, kit számkivet,
kit meggyaláz, — de ép bőrrel egyik sem mene-
kül. Szerencsése Sandherrnek, a hírszerző szol-
gálat egykori fejének, hogy idejekorán agyálgyu-
lásba esett s a maga emberségéből pusztult el,
mert különben biztosan az a sors érte volna,
mint Henryt, vagy Esterházyt, vagy Du Paty de
Clamot. Amannak borotvát nyomtak a kezébe,
miután hamisítványát dícsőkedve függesztették
ki Franciaország valamennyi községházára; a
másikat csufosan kicsapták a hadseregből. Biró-
ság elé állítani egyiket sem merték; a harma-
dikról a főbélvalói és megbízottjaik leszedtek
minden tisztességet: csalónak, hamisítónak hirdet-
ték, de annyit mégis megengedtek neki, hogy biró-
ság előtt igazolja magát — ha tudja. Du Paty való-
ban nem panaszkodhatik; nem kevesebb, mint hat
hamisítással vádolják, de azért mégis szabad-
lábban hagyták; míg az, akit ő, a hamisító, vá-
dolt hamisítással: Picquart kilenc hónap óta ül
már a börtönben és nincs megmondhatója, hogy
mikor fog onnan kiszabadulni.

Említettük volt, hogy Du Paty megjelent a
semmitűszék egyesített tanácsai előtt; kihallga-
tásáról a Figaro különböző forrásokból — olya-
nokból is, amelyek Du Paty barátai köréből
erednek — meglehetősen kimerítő tudósítást
közöl. Ime a vezérkar utolsó áldozatának nyilat-
kozatai, amelyre a Figaro megjegyzi, hogy köz-
lésök igen pontos és jegyzőkönyv-számba mehet:
Mazeau elnök legelőször is felszólította Du
Paty, hogy tartózkodás nélkül mondjon el mind-
ent, amit Cuiquet századosnak a vádjaira felelhet.

Du Paty így felelt:

— *En engedelmességetem, mint katona és
nem kértem a főbélvalóimtól írásbeli utasítást.
Nekem elég volt az ő szóbeli parancsolatok. Maga
az a tény, hogy sohasem gondoltam arra, hogy
védelmi fegyverekkel lássam el magamat a jö-
vőre nézve, javamra szól. Heves támadásokat
tűrtem el olyan dolgokért, amelyekről idegen
maradtam. Hallgattam, renddelkezési állapotba he-
lyeztek, meghajoltam, a legfegyelmezettebb, a
legmegbízhatóbb katona voltam, nem érdemtem azt
a sorsot, amely ért. Allítsanak szembe azokkal, akik
a szavaimat kétségbe vonják. Öszinteséggem vi-
lágosan ki fog tűnni.*

Kihallgatása folyamán Du Paty gyakran
szakitották felbe kérdésekkel és ő maga azt
hiszi, hogy feleletei a semmitűszékre az őszinteség
benyomását tették és megmutatták a bíróság-
nak, hogy ő csak bíbnak. Időrendben adja elő
azután a történeteket. Tagadja, hogy ő ajánlott
volna a Dreyfus ellen való vizsgálat vezetésére.
Ellenkezőleg, Boisdeffre keléyszerítette rá, bármily
makaesul vonakodott ő ilyen feladat teljesíté-
sétől; inkább Picquart azezedést ajánlotta maga
helyett, de hasztalan. Azt is tagadja, hogy a
vizsgálatnak ő lett volna a kezdeményezője. A
különféle íráspróbákat ő Bertulusnak a taná-
csára végeztette a vádlottal, és Cochefert rend-
őrtnök jelenlétében tartott házmotózást a Dreyfus
lakásán. E házmotózás alkalmával nemcsak hogy
fényűzést nem talált ott, sőt meglepte a lakás egy-
szerűsége. Dreyfusné toiletté kiadásait mérsékelteknak
találta. A hadügyminiszterhez fölterjesztett jelen-
lésében nem foglaltatik következtetés a Dreyfus bü-
nösségére. Ő abban a jelentésében a tényeket
adta elő.

Az 1896-iki üzemeltől ő távol állott,
Picquart egyszer egy kéziratot mutatott neki,
de ovakodott megmondani, hogy azt az Esterházy
írásának tartja. Cuiquet századosnak az az állí-
tása, hogy ő hamisította a Weiller-féle levelet,
régalom. Du Paty utal Decrionra, akinek valóság-
os hamisítvány-gyára volt és a ki, mint Guéné
rendőrkm is, állandóan a Henry szolgálatában
állott.

A Figaro itt megjegyzi, mint feltűnő körü-
lmény, hogy a Dérion kihallgatásáról szóló jegyző-
könyvet a büntetőtanács jelentéséből kifejeztették vagy
szándékosan kihagyták.

Du Paty hovesen tiltakozott az ellen, mintha
a Henry aláírása levelet ő írta volna 1894-ben a
Libre Parolenak, amely levélben Dreyfus száza-
dosnak a letartóztatása volt közölve. Régalomnak
mondja Cuiquetnak azt a vádját, hogy 1896-ban
ő írta az ismeretes Éclair-cikkeket. Egyáltalában
tagadja, hogy hírlapokkal érintkezett volna.

Gonse tábornok — mondja tovább Du Paty

— 1897. október 20-án eljött hozzá a hadműve-
leti irodába.

— Oh, bár ott hagytak volna! — kiált föl
Du Paty s aztán elmondja, hogy Gonse közölte
vele, hogy a zsidó hadjáratot terveznek a végre,
hogy Esterházyt juttassák Dreyfusnak a helyére.
Ő — Gonse — szorgos vizsgálatot indított meg,
a melyből egész bizonyossággal kiderült Ester-
házynek a teljes árattalansága. Esterházyt — tővé
hozzá Gonse — mindendron meg kell menteni. Ez
azért szükséges, hogy Esterházy ne vetemedjék
valami helyrehozhatatlan cselekedetre, öngyil-
kosságra vagy szökésre; és szükséges azért is,
hogy kikerüljék a diplomáciai nehézségeket, amelyek
rettenetesek lennének és a melyekből háboru tá-
madhatna. Már pedig a háboru ebben a pillá-
natban szerencsétlenség lenne ránk nézve, mert
a mozgósítási keretek épp most az ujjaalakítás
stádiumában vannak. A régi keretek már nem
működnek, az ujak még nem működhetnek. A
tüzéség nincs készen a harcra, a 120 court ne-
vezetű ágyu még folyvást a műhelyekben vesz-
tegel. Nincs ágyunk.

Du Paty meghajolt ez okok előtt, amelye-
ket Henry buzdón támogatott. Így fogadta el az
Esterházy megmentése komédiájában neki osztott
szerepet. Elismeri Du Paty, hogy ő adta Ester-
házynek az ismeretes Dixi-cikkeket, valamint a
Faurehoz intézett fenyegető levelek fogalmaz-
ványát. Hogy ez utóbbiakat ő Esterházynek fel-
diktálja és Faurenak megküldje azt egy Gonse
tábornokkal való értekezleten határozták el; Gonseot
pedig Boisdeffre hatalmazta fel erre és takarta is.

Tagadja Du Paty, hogy a Speranza és
Blanche-féle sürgönyök ő tőle erednének vagy
hogy ő adta volna Esterházynek azt a bizonyos
megmentő okiratot.

Boisdeffre 1897 november 16-án megtiltotta
neki az Esterházyval való további közvetlen
érintkezést, s ő azóta csak Tézénas ügyvéddel,
Esterházy jogi tanácsadójával érintkezett.

A Zola-pör után Du Paty de Clam semmibe
sem volt több beavatva. Skarba tették, mihelyt
a később hamisítottnak bizonyult Henry-féle
levél hitelen voltában kételkedni kezdett. Mind-
járt Cavaignac hivatalbalépése után kihallgatást
kért, hogy a vele rokonságban lévő hadügymi-
niszterrel a hamisításra vonatkozó kétségeit köz-
ölje. Cavaignac eleinte vonakodott, hogy Paty
fogadja, s csak mikor ez megmaradt kíván-
sága mellett, fogadta őt Cavaignac, néhány
nappal a Castellin-féle interpellációra adott
válasz előtt. Du Paty de Clam ekkor azt
azon volt, hogy bebizonyítsa a hadügyminisz-
ternek, hogy a Henry-féle levél hamisítás, s hogy a
titkos iratesomó egyéb aktái is gyanúsak. Cavaignac
azonban azt válaszolta, hogy Paty ne árta magát
olyan dolgokba, amelyekhez semmi köze.

A Figaro erre vonatkozólag megjegyzi, hogy
Paty megretelve attól a hatástól, amelyet eme köz-
lései a semmitűszékre tettek, Cavaignackal való beszél-
getésének a jegyzőkönyvben való elhallgatását kérte, amely
kérését teljesítették is, de kérelmét jegyzőkönyvbe
vették.

Egyik bíró: Mit gondol, mire célzott Henry,
mikor azt írta a feleségének: „Tudod, kinek az
érdekében cselekszem?”

Du Paty de Clam: Henry alkalmasint Mercier
tábornokra célzott.

Egy másik bíró: Kit gondolhatott Henry,
amikor letartóztatása után azt kiáltotta: „Ő, a
nyomorultak, tönkre tettek”!

Du Paty de Clam: Hát azokat, akik őt ak-
kor gyötörték, elejtették és föloldozták.

Vallomás végnél Du Paty de Clam elmondja,
hogy mikor őt támadni kezdték, panaszra ment
Boisdeffre tábornokhoz, akinek utasításait minden-
korok pontosan végrehajtotta. A tábornok azt
felelte neki:

— Ön úgy cselekedett, mint tisztességes
ember és derék katona. Nem fogom eltűnni, hogy
amíg én élek, önnek csak egy haja szála is meg-
göribüljön.

— S most — így kiált föl du Paty fájdal-
masan a semmitűszék előtt — ő él, engem pedig
felöldöznek.

Fáris, május 2.

A rendőri büntetőbíróóság ma a közönség ce-
kely érdeklődése mellett tárgyalta Le Menuetnek, a
hazfiass liga főtitkárának a pörét. A bíróság a vád-
lottat a lex Beranger alkalmazásával 16 frank pénz-
bünségre ítélte. Az ítélet kihirdetése után a ligának
néhány jelenlevő tagja „Éljen a liga! Éljen Déroutéde!
Le az árulókkal!” kiáltásokba tört ki. A tárgyalás
után nem fordult elő rendezavarás.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Április 30-án új
előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azo-
kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése
ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról
idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytala-
nul küldhessük tovább.

HIREK.

Budapest, május 2.

— A király ltthon. A király ma délután egy
órákor Gődöllőről a fővárosba jött s holnap délutánig
itt marad, azután visszautazik Gődöllőre. Ő felsége
a szerdán reggel kilenc órákor tartandó nagy csa-
patszemlére jött most Budapestre. A fővárosban levő
összes katonaság kirukkol holnap a vérmezőre teljes
diszben. A helyőrség csapatai reggel fél nyolckor
indulnak el a kaszárnyákból s fél kilenckor állanak
fel oszlopba a mezőségen. A látványos csapatszem-
lére külön belépőjegyet ad ki a térapancsnokság.

— Kiténtetett főpap. A király Németh József
felszentelt püspöknek és a csanádi székes káptalan
nagyprépostjának, az egyházi téren szerzett érdemei
elismerésül, a másodosztályú vaskorona-rendet adó-
mányozta.

— Parlamenti afférek. A képviselőház tegnapi
zajos üléséből két affér is támadt. Olay Lajos ma
reggel provokáltatta Meszlényi Pál országgyűlési kép-
viselőt, aki tegnap azt kiáltotta oda Olaynak: „Paraszt!”
Meszlényi Pál segédei voltak: Ivánka Oszkár és Bíró
Lajos, Olayé: Gajári Ödön és Kende Béla ország-
gyűlési képviselők. A segédek kardpárbajban álla-
podtak meg, amely ma délután négy órákor folyt le
a Fodor-féle vívóteremben. A párbajt Ivánka Oszkár
vezette. Az első összecsapás után Olay egy-két la-
pos ütést kapott, Meszlény pedig homlokára kapott
két centiméternyi mély vágást. Ezután a segédek be-
szüntették a párbajt. Meszlény sebért dr. Farkas
László a helyszínén bevarrta, a sérülés jelentéktelen.
A felek a párbaj után nem békültek ki. A másik
affért, amely Rakovszky és Olay között merült föl,
még nem intézték el.

— Kinevezés. Jendrassik Kornél állami mérnö-
köt, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, a király
szabadalmi albiróvá nevezte ki. Ugyancsak a hiva-
talan lapban olvassuk, hogy a kereskedelmi minisz-
ter Szivák Ferenc hivatalniztet a szabadalmi hiva-
talhoz jegyzővé nevezte ki.

— Uj kamarás. A hivatalos lap mai száma
közli, hogy a király szentkatolnai Csek Ervin belső
titkos tanácsosnak és horvát-szlavon-dalmát minisz-
ternek a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— Pech. A fővárosnak a millenniumi kiál-
lításról megmaradt egy csomó immáron haszontal-
an rekvizituma. Képek, szoborminták, mappák,
efféle szantalanúságok... Beraktározták mindet
valami arravaló hivatalba s aztán várták, hogy
hátha akad valami jó alkalom, amelyben haszná-
tát lehet venni a sok haszontalanúságnak. Akadt
is. Madridban valami közegészségügyi kiállítást
rendeztek a spanyolok. Bámulatos, hogy még
akad hajlandóságuk ilyesmire ilyen rövidesen az
amerikai háborusok után, de mégis úgy van,
hogy rendeztek kiállítást — s ezen részt vett
Budapest főváros is. Nem valami nagy dologgal,
ami igazán hivatalba lett volna arra, hogy a
spanyoloknak képet adjon Magyarország
centrumáról, hanem pár ládikó képpel, ami
még a millenniumból maradt meg emléke-
nek. S most következik a pech. A kiállítá-
sának vége lett s miután a főváros illetékes
fórumai megelégedtek a képekről, az udvarias
spanyolok visszaküldték a ládákat Budapestre,
hogy azonban valami bajuk ne essék a katonra
huzott egész közönséges fotografálnak, minden
két lap közé valami drapériát tettek. Tiszta csupa
jó szándékból, de hát éppen ezzel csinálták a bajt.
A finné azt mondja, hogy ezek a töltelékek csupa
csempészett spanyol függönyök. S most konfliktu-
sa van a fővárosnak a vámmal — és a vám
majd megtanítja a fővárost drapériába dudálni.
Tudniillik, ez is megeshetik.

— 1000—1900. A Budapesti Katolikus Kőr tud-
valevőleg elhatározta, hogy megünnepli Szent István
koronázásának és a keresztény magyar állam meg-
alapításának kilencszázados emlékét. A jubileumi ün-
nepsek tervezete elkészült és a főpapság jóvá-
hagyta. A tervezet szerint az ünnepek hét napon
át 1900. augusztus 15—21. napjain Budapestten tar-
tatnának. A vidék képviselői e hét napon át külön
csoportokban jelennek meg a fővárosban. A rendező
bizottság a katolikus körből és a főpapság kiküldöt-
teiből alakul. Az ünnepek részletei:

1. Augusztus 14-én est 7 órától 8 óráig az or-
szág összes katolikus templomában harangozás,
mely naponként ismétlődik egész 21-ikének est 8
órájáig.

2. Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján
ünnepi mise a székesfőváros alkalmas területén, pl.
a budai vérmezőn, hol reggel 8 órákor az ország
hercegrímása, akadályoztatása esetén a kalocsai
vagy egri érsek, vagy a Szent-István korabeli egy-
házmegyek valamelyikének megyés püspöke csendes
szent misét celebrál „Veni Sancto”-val, kimagasló
emelőnyen díszes sátor alatt, melyen egyházi és a
szűzanya képével és a nemzeti cimerrrel díszített
magyar nemzeti zászlók lengelek. Mise alatt a hi-
vők a „Magyarok királyneje” kezdetű, a Szent-Ist-
vánról szóló és az „Imádunk szent ostyá” kezdetű
ánakat énekli.

2. A főpásztori mise és a pápai áldás után az összes hívek, egyházi és nemzeti zászlókkal, körmenetben vonulnak a Boldogasszony templomához s elvonulnak a templomban kitett szent jobb előtt. Magyarország katolikus főurai és előkelőségei fölkeretnek, hogy az ünnepi misén és körmenetben diszmagyarban és testilegleg vegyenek részt.

4. Az ünnepi hét napon belül, a fővárosi katolikus templomaiban ünnepes misék és beszédek tartatnak, azután a nép nevében magyar nyelven imákat mond a celebráló főpap a katolikus egyházért, a pápáért, a hazáért, királyért és az egész magyar nemzetért.

5. E hét napon át a templomok reggeltől estig nyitva lesznek.

6. Augusztus 22-ikén, az ünnepzáró napon, a főváros templomaiban veconsnye tartatik Te Deummal. Szentéggel adott áldás után az országos katolikus nemzeti százados ünnep véget ér.

7. A főünnepre ő felsége a király, mint Szent István utóda, ő felsége kormányza s a törvényhozás mind a két Háza meghívatik.

8. A hét napon belül ő felsége beleegyezésével a szent korona a Mátyás-templomban köztiszteletré kitétetik, esetleg ünnepes körmenetben a fővároson végig hordatik.

9. Ő felsége, a kormány és a törvényhozás felkérendő, hogy a nagyleletőségű évforduló törvénykönyvünkben is megünnepeltessék.

10. A magyar katolicizmus kilencszázados nemzeti kulturális történelmi emlékei egy katolikus kiállításra a nemzet előtt bemutatassanak.

— **A turf halottja.** Gróf *Bawarowiczky* Józsefnek, az alagi versenyen szerencsétlenül járt urlovának holttestét a múlt éjszaka balzsamozták be és csütörtökön délután két órakor fogják beszentelni, azután Lengyelországba viszik, hol *Stursowban* a családi sírboltban temetik el. A szerencsétlen gróf bátyja ma délután érkezett meg Rákospalotára a szükséges intézkedések megtételére.

— **Tüdőhurut ellen — nevetés.** Egy olasz orvos, *D'Aintolo* doktor igen modern módon gyógyítja a tüdőhurutot. A *bolognai* orvosegyesületben arról tartott fölvilágosítást, hogy a tüdőhurut ellen a legjobb orvosság a — nevetés. Mint meg is magyarázta, a nevetés nem egyéb, mint egymásután gyorsan következő kilégző mozgás s így nagyban megkönnyíti a betegnek a köhögést, amit eddig csak orvosszerekkel tudtak elérni az orvosok. — Így *D'Aintolo* doktor a modern orvostudomány komolyságába némileg humoros színezetet vitt. Megérjük még azt az időt, amikor majd nem keserű orvosságot ajánlanak a betegnek, hanem Mark Twaint olvassák föl neki. Sőt talán részünk lesz az ilyenfajta receptben:

Rp.

Borsszem Jankó, 2. évf.
Két fölven. bokó.
Három köt. Mark Twain
Félkötlet magy. anekd. kincs.

Vidámabbak lesznek a kórházak, s a tüdőbetegek osztálya egész nap visszahangozni fog a hahótól. Az ápoló apácák helyébe Vizvári, Hegedűs, Gyöngyi, Németh, — és a többi színész-komikus fog lépni, osztályfőnökökké pedig legkitünőbb humoristáinkat fogják kinevezni. A dolognak érdekes komoly oldala mellett föl fog virágozni az ugynevezett kórházi humor, nagy dícsőségére a módszer atyjának, *D'Aintolo* doktornak.

— **A hercegnő kertésze.** Bécsből jelentik, hogy *Mária Terézia* főhercegnő agyonlőtt kertészét ma délután temették el. A holttestet tegnap boncolták föl. A törvényszék illetékességi okokból megtagadta a boncolás végrehajtását, amely azután a katonai hatóság közbejöttével ment végbe. A temetés költőségét *Mária Terézia* főhercegnő viseli.

— **Uj postai számtanácsosok.** A kereskedelmi miniszter, mint a hivatalos lap közli, *Kafka* János és *Huber* János posta- és távirószámvizsgálókat postai és távirószámánácsosokká nevezte ki.

— **Kardpárba.** *Fáy* István országgyűlési képviselő *Lőrinczy* György nyítramegyei helyettes tanfelügyelő és a Felsőmagyarország közművelődési egyesület főtitkára, ma reggel 8 órakor, a Fodor-Rakossy-féle vívóteremben kardpárba vitték. A párbajban, mely harcértelenségig ment, *Lőrinczy* György sebesült meg. Segédok voltak *Fáy* részéről: *Szentiványi* Árpád országgyűlési képviselő és *Farkas* Zoltán gümörmezei földbirtokos, *Lőrinczy* részéről pedig: dr. *Balkay* Béla ügyvéd és *Clair* Vilmos hirlapíró. Mint orvosok: dr. *Farkas* László, a Vöröskereszt igazgató-főorvosa és dr. *Boross* Ernő, a Kereskedelmi kórház rendelő orvosa voltak jelen a párbajnál. Az ellenfelek kibékülve távoztak el a vívóteremből.

— **Váltó az ajtófölfán.** Annak a közmondásnak a levét, hogy nem jó nagy ural egy tálból enni cseresznyét, ezuttal nem a fölvergődött stréber nagy ur, hanem a született méltóság itta meg. És pedig olyan dologban, ami — ha egyáltalában komolyan lehet venni a könyomatost, amely hird ad az esetről — egyik félnek se válik tisztességére, minthogy az egészet visszavezetve az eredeti magra, a miből megcsinálódott, esunya szenvedély és rut kapzsiság az, ami a bölesője a történetnek. Egy báró nem valahol messze, hanem itt Budapesten, együtt mulatott egy bankárral. Szeparében, talán nem is éppen csak az egymás szép szeméiert mentek oda — szóval: együtt voltak. Aztán kettesben leültek kártyázni s a báró elvesztette minden készpénzét. Ezrekbe ment a játék, tehát nem is nagy esoda, hogy egyszerre szárazon maradt. Arra a bankár följárlotta neki a tárcáját: méltóságosok most már abból veszíteni, vagy — nyerni. A báró megpróbálta — de a kísérletezés balul tört ki. Most már a pártnerre bugyélárisból vesztett el kerek huszezer forintot. S arra következett egy mindenesetre szörnyen érdekes eset. A bankár egy váltóblankettát diktált le a báró urnak s mivel-hogy nem volt papirosuk, az ajtóra. S a báró irta, beletette a nagy numerust is, aztán elfelejtette az egész éjszakai tréfát. Csak most jutott újra eszébe az ügy, mert a pártner a különös váltó alapján beporlotta 20.000 forint és járuléai erejéig. Most már aztán majd meglátjuk, hogy váltó-e az ajtó, vagy ajtó.

— **Véres párbaj.** *Kremsierben* véres karpárba volt két gyalogsági tiszt között. Brünnből táviratozza tudósítónk, hogy *Berg* Emil főhadnagy, aki *Breckbau* volt, telegramm útján kért elégtételt a vele egy zredben, a 3. számú gyalogezredben szolgáló *Fischer* Alajos hadnagytól, aki róla becsmérlőleg beszélt. A párbajt *Kremsierben* vívták meg. *Fischer* Alajos a balkarján súlyos vágást kapott, *Berg* ellenben csak jelentéktelenül sérült meg.

— **Tolunk.** Tolás, tolás... Persze nem valami karambol-tolásról van szó, hanem sokkal nagyobb szabású, amiben ház, sok emeletes nagy ház a golyóbis és holmi amerikaiak a játékosok. Hanem az amerikaiak, bár sok pénzü van nekik és szívesen letették volna a kauciót akár arra is, hogy a munkájuk nyomán összeroskad a *Kossuth* Lajos-utca, nem juthattak el odáig, hogy a *Dréher-palotát* tolják hátrább. Ez a nagy ház arra való, hogy ledöntsék a falát a tótok. A kisebbet szabad csak tolni, — az isten tudja, hogy miért, mert hiszen az amerikai inzellérének van pénzü, megfizették volna, ha nem sikerül a tolás, akár micsoda nagy pénzről is lett volna szó. A tolni való „kis” ház a kiszélesítendő *Mester-utca* iskolája; ezért a munkáért nyolcvenezer forintot kapnak az amerikai mérnökök. Eppen ennyiert felelősek persze, meg ebből a pénzből nekik kell fizetni mindenféle csöveket, amelyek a házat behálózzák, vízvezetékét, gázt s minden egyebet... Ezt ajánlja a magánépítési bizottság stálán elfogadja a tanács is. Mert hát lássuk már egyszer, hogy hogyan tolnak ezek a tengerentúli népek házakat... A nélkül nem tudjuk, hogy okos emberek vagyunk-e, mert nem adtuk nekik a *Dréher-palotát*...

— **Megszökött bankár.** *Berlin* bankárainak száma egygyel csökkent, de botránykrónikája egygyel ismét szaporodott: *Thiele* Frigyes ismert bankár tegnap megugrott a német fővárosból. Nem egyedül tűnt el. Magával vitte barátját és megbízóinak a pénzt, valami százezer márkát. A szűkevény bankár még fiatal ember, csak harminc éves. Már régóta rebesgették, hogy hütelül bánik a rábizott pénzzel. A rendőrség feltűrtte a vasszekrényeket, ami tíz óra hosszat tartott. Így tudták aztán megállapítani a hiányzó összeg nagyságát.

— **Halálozás.** *Westersheimb-Weltstein* Antal nyugalmazott kuriai bíró tegnap hosszú szenvedés után meghalt nyolcvanegy éves korában Budapesten. Az elhunytat, akit előzőleg rokonság gyászol, holnap délután négy órakor kísérik örök nyugalomra az Országház-utca 4-ik számú gyászházából.

Weszele József 1848—49-iki honvédtizedes, a honvédmenedékház lakója, 78 éves korában meghalt. Holnap temetik.

— **Jégeső.** Tegnap délután — mint leveleznök írja — nagy jégeső volt Szatmáron. A mogyoró és borsó nagyságu jégdarabok olyan nagy mennyiségben estek, hogy a jég fehér takaróként borította a város utcait. A jég a virágzásban lévő gyümölcsfákban s a szép buzavetésben nagy károkat okozott.

— **A rablógylkos sikkasztó.** Nemrég a *Minerva* géppgyár egy ügynöke, *Spitzkopf* Károly 11.000 forint elikkasztása után megszökött. A sikkasztót nem-sokára letartóztatták *Győrű*, ahol kieléve önkényét jelentkezett az ügyéségnél. Most kiderült, hogy *Spitzkopf* rablógylkosáért tizenkét évi fegyházat ült már. A rablógylkos sikkasztó még most is szabadon van, mert a vizsgálat befejeztével az ügyés-ség szabadlábra helyezte, és ma jelentette be a főkapitányságnál a lakását.

— **Házasság.** *Hecht* Ignác budapesti kereskedő eljegyezte *Heisler* Sárkát, *Heisler* Jakab földbirtokos leányát *Sükösdön*.

— **Az idő.** Az Országos Meteorológiai Intézet jelentése szerint az egész országban lehült az idő, úgy, hogy gyenge éjjeli fagyok ruatkoztak, Pécsőt pedig ér. A tegnapi eső Erdélyre és a szomszéd vármegyékre szorított és ezeken a tájakon általában erős zivatart jelentenek jégesővel Szatmárról. A jég a gabonában csekély, de a gyümölcsfákban 50 százalékat kárt tett. Eső volt *Debrecenben*, *Akna-Szlatinán*, *Kolozsváron*, *Udvarhelyen*, *Nagy-Szebenben* és *Botfalun*. A szelek csendesek.

— **Harmadszorra.** Ma délután három órakor a *Sándor-utca* 36-ik számú házban *Ciczei* Rezső harmincöt éves asztalossegéd levetette magát a harmadik emeletről. Az életuntat összetört tagokkal viték be ápolás végett a Rókus-kórházba. *Ciczei*nak ez már harmadik öngyilkossági kísérlete volt. Dél-előtt kétszer magára lőtt, de nem sebesült meg, azután pedig föl akarta magát akasztani, de idejekorán észrevették. Szerelmi eszlódás miatt akart mindenáron megválni az élettől.

— **A Flóra-gyár égése.** A külső soroksári-uti *Flóra* gyertyagyár pinceraktárában még nem aludt ki a tűz. A zsiradék folyton emésztlődik és föjtő füstöt terjeszt, a láng csak néha-néha lobban föl. A tüzoltók felváltva örökönek a gyár körül és szakadallanul ontják a vizet a tüzre.

— **Kína és a kínaiak.** A Magyar körképtársulatnak ez a legújabb képsorozata, holnap szerdán kerül először bemutatásra. Kína érdekességét nem szükséges külön fejtegetni: az egész világ tekintete most olyan mértékben fordul azon események felé, melyek Kínában történnek, hogy a körképtársaság kötelességének tartotta a közönség érdeklődését ez iránt kielégíteni. A képek, melyek mind természetesen színiük s minden tekintetben a legjobban sikerültek, már megérkeztek Londonból, főképpen etnografiai szempontból mutatják be Kínát, az ottani életet, a kultúrát, a forgalmat, a házak berendezését, stb. Természetes, hogy a „Hódoló díszfelvonulás” látogatói e sorozatot is díjmentesen tekinthetik meg. Az első bemutatások holnap szerdán délután 4, 5 és 6 órakor lesznek.

— **A sikeres tüzoltás.** A *Flóra-gyár* égése bebizonyította, hogy nem minden tüzet lehet vízzel eloltani. Ez a gyártelep sem égett volna le, ha kéznél lett volna az *Eberhardt-féle tüzoltóanyag*. A megbeszélhetetlen anyag a gyár magyarországi képviselő-ségénél, *Waltersdorfer* droguistánál (*Kerepesi-ut* 8.) kapható.

(x) Legjobb minőségű és szintartó harisnyák és sportruházatok legnagyobb választékban *Hejeh* Adolfinál IV., *Szervita-ter* 8. a vadászudhöz.

FŐVÁROS.

(*) **A lipómezei vasút.** A lipómezei vasút építésének betiltására vonatkozó tanácsi határozat ügyében *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter hosszabb leirattal intézett a székesfővároshoz. A miniszter kijelenti, hogy a székesfőváros tanácsának határozata, illetőleg az építésnek részéről történt betiltása sem jogos, sem indokolt nem volt. Nem volt jogos a tanácsi határozat az illetékesség szempontjából. A társaság a volt kereskedelemügyi minisztertől a törvényes építési engedélyt szabályszerűen megkapta azzal a meghagyással, hogy a társaság a helyhatósági építési engedély elnyerése végett a közüti vaspályatársaság villamos vasúthálózatának építését vezető vegyes bizottság útján a székesfővárosához forduljon. A társaság ennek a meghagyásnak eleget tett. A tervek hitelítésével állítólag fölmerült tévedések és ellentétek, amelyek a betiltás egyik okául szolgáltak, az okiratok hiteles megvilágításában nem bizonyultak valónak, azok nem egybek menté-mondánál. A tanács határozatának megokolása szerint, a vonal építése ez idő szerint nem folytatható, mert a szükséges magántervek még nincsenek a társaság rendelkezésére bocsátva. Ebből az következik, hogy a betiltás október 6-ikán céltalan és felesleges intézkedés volt, mert az építkezés már szeptember elején fennakadt. Rendre megofolja a leirat

KÖRÜTI FÜRDŐ és Gőzmosó-intézet
Budapest, VII., Erzsébet-körút 51. sz.
USZODA.
OKTATÁS USZÁSBAN.
Gőz- és új porcellánkádfürdő, vizgyógyintézet.

a tanácsi határozat több megokolását is, majd azzal végzi a miniszter, hogy a leiratban felsoroltaknál fogva, nemcsak hogy igazságot nem szolgáltatott a tanácsnak és a közgyűlésnek, de nem hallgathatja el, hogy sok mulasztást és helytelenséget állapított meg. Azt a reményét fejezi ki, hogy amint ő a fővárosi ügyek tárgyalásánál elfoglaltság nélkül és a közérdek szempontjából fog eljárni, a székesfővárosi közönsége és hatósága is alaposra, elfogulatlanra és minden biztosított jog tárgyilagosságot megítélésére fog törekedni. Az iratokat és terveket pedig a rendelkezésben meghatározott intézkedések végrehajtása végett visszaküldi.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

**Vesebajoknál,
a húgyhólyag bántalmainál
és köszvényénél
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,
a Lithion-forrás**

Salvator

kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai!

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangú gyógyvíz és diatetikus ital.

Számok orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsza, máj- és vese izgatási tünetek** nyekben vagy **húgsavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

és. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító.

Molnár Vilmos

keztűri- és sérvkötő üzlete

május hó 1-je óta **IV. Károly-kört 28. sz. alá**
Károly-kaszárnya helyezettett át.

Evad: május 1 — szeptember végéig.	
Gleichenberg gyógyhely	
Javallatok: a gégés, a légzőszervek és emésztőszervek megbetegedése.	GYÓGYESZKÖZÖK: alkalis-nurritikus források, savó, tehen- és kecsketej (szaraz takarmányozás), kefir, fenyő- és nyírgyógykezelések, forrásállapítások különbözőkban, pneumatikus kamara, szénásvány- és pezsgőfürők, hideg-nyírgyógyintézet.
Ellenjavallat: Aszkór.	Felvilágosítás és prospektusok ingyen. Lakásmegrendeléseket elfogad. Gyógyvizsgálatosság Gleichenberg.

ÉPÍTŐ VÁLLALAT

Budapest, ügyes, hatóságilag jogosult

mérnököt vagy műépítést

(Keresztényt) keres, ki üzleti tapasztalattal bír, helybeni építési körökben jól ismeretes és a magyar és német nyelvet teljesen bírja. Ajánlatokat referenciákkal: „Üzletben jár-tas” alatt a kiadóhivatalt továbbít.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Műsorváltás a Népszínházban. Z. Bárdi Gabi betegsége következtében a Népszínház e heti műsora akként változik meg, hogy ma este a *Fehér csirke* helyett *A baba* került színre *Hegyí* Arankával és *Káry Klárával* a főszerepekben, holnap pedig a *Bibliás asszony* helyett a *Görög rabszolgát* adják. Ez alkalommal lép fel először *Heliodorus* szerepében *Kovács Mihály*, a Népszínház új komikus.

Pálmay Ilka Berlinben. Érdekes kísérletben volt alkalma gyönyörködni Berlin közönségének: *Pálmay Ilka* tegnap jelent meg először orfeumszínpadon. A berlini *Winter-Garten* szerepelt már napokkal ezelőtt elkapkodták. Ennek a jepelesnek különben érdekesek az előzményei is. A diva, aki szerződést kötött a *Winter-Garten* tulajdonosával, az utolsó napokban vonakodott kötelezettségének eleget tenni, mert megtudta, hogy *Dirkent Anna* is ugyanott játszik. Végre is a *Winter-Garten* igazgatója engedett és teljesítette *Pálmay Ilkának* azt a kikötését, hogy

ő vendégszerepel, addig vetélytársnője szünetelni fog. Mint tudósítónk Berlinből táviratozza, *Pálmay*nak igen nagy sikere volt. Különösen tetszett az egyik száma, amelyben csárdást táncolt a magyar huszárok egyenruhájában.

A Népszínház legközelebbi újdonsága a *Toledad* című operett lesz. A darab bemutató előadását e hó 19-én vagy huszadikán tartják meg.

L. Somló Emma pöre. Alig egy hónapja, hogy *Somló Emma*, a *Magyar Színház* kedvelt művésznője házasságra lépett egy fiatal újságíró-társunkkal és rögtön az esküvő után megvált a színháztól. Az igazgatóság most szerződésszegésért pert indított a művésznő ellen és ezer forint kártérítést követel. Az érdekes ügy tárgyalását e hónap 12-ére tűzte ki a törvényszék.

Az Operaház előadása otthon. A m. kir. Operaházban holnap, (szerdán) este kerül másodszer színpadra *Lehár* lírai drámája a *Kukuska*. A *Telefon* *Hírmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végighallgathatják. Opera után 11 óráig *cigányzene* lesz hallható a kagylókon.

Kukuska.

(Lírai dráma 3 felvonásban, 4 képpben. Zenéjét szerzette *Lehár Ferenc*. Szövegét írta *Falzarvi Felix*. Fordította *Várady Sándor*. Első előadása a *Magyar Királyi Operaházban* 1899 május 2-án.)

Budapest, május 2.

— Korunkban nincsenek már gyermekek! — mondta egy elmés komponistánk, amikor átnézte a *Kukuska* partitúráját. — Lássá, ez egy egészen fiatal zeneszerzőnek az első dalműve, amely minden ízében raffinált munka, sehol semmi naivitás, telve olyan ravaszágokkal, amelyeknek megtanulásaig az emberek ezelőtt megkopaszodtak. A Don Juan hideg biztonságával alkalmazza azokat a fogásokat, amelynek a közönség ó nagyiséga bizony felül, a nélkül, hogy a komponista csak egy percére is elveszítene a számításához szükséges nyugalmat. A *Kukuska* tetszeni fog...

A *Kukuska* ma este csakugyan tetszett és komponistáját a közönség őszinte tapsa hívta a lámpák elé.

Mikor *Lehár Ferenc*, a Budapesten állomásozó bosnyák ezred zenekarának a karmestere, az új dalműnek szerenéses szerzője boldogan sugárzó arccal megköszönte az elismerést, nagyon örültem az ő örömeinek, mert a fiatalság boldoggá teszi azt, aki szintén rejt álmokat a dicsőségről a maga fiatal szívében. Csak egy zavarta az örömet, meg is mondom, hogy mi, — mert úgy érzem, hogy így jellemzem a legjobban az ő muzsikáját.

Nem *Lehár Ferenc* hódította meg a közönséget. De a közönség őt.

Nincsen ebben a három felvonásban semmi, de semmi se, ami egyéni művészi hitvallásból származna, — minden, de minden sikeres kacérsággal igazodik a közönség kedve szerint. Persze el kell ismerni, hogy bámulatra ejtő tudással és föltétlenül igaz tehetséggel képes alkotni a közönség szabása szerint, — és amikor népszerűsége törekszik, sohase lesz banális; mert poétikus lelke és ízlése megmenti az előkelőségek.

Lehár Ferenc fényes egy zurnaliszta „koltáiban”.

Istenem, milyen szomorú teremtménye az Istennek az a poeta, aki örök álmokban élő lelkét az aktualitás szolgálatában koptatja el a szerkesztőségi lámpa seregeinek mellett. De hát ez nem olyan nagy baj, mert amit itt elveszít az irodalom, azt másrésztől megnyeri a zurnalisztika!

De egy igazán tehetséges komponista, mint *Lehár Ferenc*, aki fiatalságának minden erejével lelki üdesége teljes frissességében csakis olyan munkát alkot, amely briliáns vervevel spekulál a közönség ízlésére és a mellett igazi tehetségről tanuskodik, — aki nem akar hódítani, csak sikert aratni, — az ilyen aktualitás komponistának talán lehet szemrehányásokat tenni.

Mennyire hiányzik belőle az a kis naivitás, amely fiatal küzdők arcán olyan szépen festi oda a saját külön egyéni meggyőződés harci pirját! Így lehet csak hódítani, amugy pedig csak sikert aratni.

A *Budapesti Napló* már mult szombati számában ösmertette bőven a *Kukuska* szövegét, amely *Falzarvi Felix*, egy aktív sorhajó-hadnagy tollából került ki, aki *Brenta Emil* álnév alatt már sok figyelemreméltó dolgot írt.

A szöveg meséje érdekes, és *Falzarvi*, aki nagyon szépen versel ért abhoz, hogy a komponista számára változatos és hangulatos helyzeteket teremtsen. A eszelekvény gyorsan halad előre és az alakok jellemzése sok bonyosságra vall.

Persze a szövegnek is megvannak a maga hibái és kár, hogy éppen azok a situációk, amelyek-

ben a főalakok sorsa eldől, nem eléggé világosak. A második felvonás után például több ösmerősömet meginterjuoltam, hogy mit gondolnak: miért nem öli meg Szasa Alexejt?

Az egyik azt mondta, — bizonyára azért, mert Szasa eljött a tőrt és Alexej figyelmessé lesz a mérnyölőre, — a másik úgy találgatta, hogy a kirgiz alighanem megsajnálja a szegény rabot, — a harmadik megint más véleményen volt, de az igaz okát egyik sem találta el.

Szasa t. i. a görög szerint babonás erőt tulajdonít annak a szent képnek, amelyet Alexej a nyakán visel és éppen a mérnyöllet pillanatában megcsókol.

De eltekintve még néhány homályos részlet-től, a *Kukuska* librettója igen jó és hivatott keltő munkája.

Lehár Ferenc dalművét három felvonásban, illetőleg négy képben írta meg. Minden egyes felvonást egy előjáték előzi meg, a harmadik felvonás változását pedig egy intermezzo tölti be. A három előjáték és az intermezzo a dalműnek igen értékes számai, tele jellemző hangulattal és zenekari finomságokkal.

Az egész operán a sláv motívumok jellege vonul végig és egy-egy ösmert eredeti népdal-motívumot fényes variációkban is élvezhettünk. Így az első felvonás gyöngye a nagy chorus, amelynek hangulatos népdal-motívuma érdekesen árulja el a sláv dal egyházi eredetét. A második felvonásban leginkább tetszett a „*Kukuska* generális” dala, a harmadikban pedig föltűnt a *Hilgermann* Laurától gyönyörű éneket áriászzerű monológ, amely alighanem népszerűsége tesz majd szert a hangversenytermekben. A harmadik felvonás befejező változása egy hangulatos zenei festmény, amelynek ugyan nem egy színe már ismert közhely, — egészében azonban igazán érdekes munka.

Nincsen az a stíl és az az iskola, amelynek bevált eszközeivel *Lehár Ferenc* muzsikájában no találkoznánk; és gyakran jár olyan utakon, ahol idegen saruk nyomdokain igazodik el.

De annál fényesebb az ő hangszerelése és virtuóz módon tudja zeneileg festeni a helyzeteket, az embereket, — vagy akár csak a szöveg egyes szavait, akárhányszor a legfiatalabb Olaszország haragú és bántó színeivel.

A *Kukuska* partitúrája egy rendkívüli tehetség műhelyéből került ki, ahonnan még sok szépet várhatunk.

Bár kapnánk valami vakmerő, eredeti új munkát, — például valami őszinte kísérletet a magyar dalmű felé!

A *Kukuska* előadása egészben véve igen jó volt és az *Operaház* tagjai látható ambícióval buzgókodtak azon, hogy a magyar szerző művét sikerrel segítsék. *Kaczér Margit* nagyon szépen énekelte *Annuska* szerepét, *Hilgermann Laura* (*Raisza*) dalát hosszantartó tapssal jutalmazta a közönség. *Arányi* mint Alexej, csillogtatta rokonszenves tenorját és jellemző játékra is törekedett, — *Takács*, mint kirgiz, nemcsak nemes lélekkel, de nemes barionnal is bírt, — kisebb szerepekben pedig *Ney David*, *Szendri*, *Várady*, *Hegedűs* stb. járultak hozzá az est sikeréhez. A balletben *Balogh Szidi* tűnt föl gyönyörű táncával.

Külön kell megemlékeznünk a férfi és női kar művészileg árnyalt énekéről, a miért elismerés jár ki az *Operaház* kitűnő karigazgatójának, *Noszáda Károlynak* is.

A dalművet *Mader Raoul* tanította be és ennek a finomlelkű művésznek a hatása meglátszott az egész előadáson.

Gergely István.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az Akadémia nagyhete.

Budapest, május 2.

Az Akadémia nagyhetének első napja volt ma. Pezsgés, elevenség az Akadémia termeiben és folyosóin. Az osztályok üléseztek külön-külön s döntöttek pályakérdések fölött, kitérték az új pályakérdéseket, azután átengedték magukat a korteskedés gyönyörűreinek. Az Akadémia új „halhatatlanokat” választ, a választást megelőzi az egyes osztályokon a jelölés, a mi már maga is elég mozgalmas alkalom az érdeklődésre. Már a jelölésnél is mérköznek a pártok, győznek és buknek és vannak kiemelkedő események, amelyek meglepetés számba mennek, s amelyekről sokat lehet disputálni.

(Jelölések.)

I. osztály: Levelező tagoknak jelöltettek: *Balassa József* (24 igen, 2 nem), *Szilassi Mór* (27—2), *Bayer*

József (25—4), Herczegh Ferenc (27—2), Kozma Andor (24—5), Endrődy Sándor (25—4), és idősebb Szinyei József (26—3). Tiszteleti tagnak egyhangúlag: Szász Károly rendes tag. Kültagnak: Naville Edét.

II. osztály. Tiszteletbeli tagok: Forster Gyula (28 igen, 9 nem), gróf Zichy Jenő (27—9). Rendes tagok: Czobor Béla (29—7), Zsilinszky Mihály (34—2). Levelező tagok: Borovszky Samu (28—9), Szendrey János (26—11). Kibuktak a következő levelező tagoknak ajánlott jelöltek: Beksicz Gusztáv (23—14), Pisztorj Mór (14—22), Mahler Gusztáv (19—18), Hörk Ferenc (13—21), Király Pál (14—20). Külső tagoknak megválasztották: Pessina Eurioo olasz büntető-jogászt 25 szóval, és Stein Lajos berni magyar születésű tanárt 27 szóval.

III. osztály. I. Tiszteleti tag: Kruspér István (43), (Déchy Mór 10 szóval kisebbségben maradt). 2. Levelező tagok: Bugarszky István (34), Tóthósy Béla (34), Méhely Lajos (36), Pertik Ottó (42), Tormay Béla (32). Külső tagok: Freycinet K. L. francia hadügyminiszter (40), Fuchs Lipót (41), Klein Felix (41), Nersis Walthér (41) és Seeliger Hugó (42).

(A pályázatok.)

Az I. osztály a Sámuel-díjat Gombóc Zoltán: A vogul nyelv idegen elemei című dolgozatának javasolja kiadni; a Gorove-díjra (A művészet és az erkölcs viszonya) öt pályamunka érkezett be. Az osztály indítványozza, hogy tűzzék ki újból a díjat; a Nádasdy- és Eulovszky-jutalomra 31, illetve 16 költemény pályázott, de a bizottság egyiket sem találta érdemesnek a jutalomra.

A II. osztály a nagy jutalmat Concha Győzőnek javasolja kiadni Politika című művéért. A Marczibányi-mellékletre az osztály Vargha Gyulát ajánlja. A magyar hitel és hitelintézetek története című művével.

A III. osztály a Léva-jutalmat nem akarja kiadni, a Vitéz-jutalmat a Monografie der Ostraciden című munkának szánta.

Az osztályok kitűzték az új pályakérdéseket is, ezek közt a Karácsonyi-jutalmat komoly drámai művekre, a Léva-jutalmat ezer forintját „Kisfaludy Sándor életét és munkáit” tárgyozó munkára, a Farkas-Raskó-alapítvány 100 forintját hazafias költeményre.

SPORT.

*. Bécsi futtatások. A bécsi áprilisi meetingnek holnap lesz az utolsó napja. Meg is látszik ez a programmon és valószínűleg még érezhetőbb lesz a versenytérén, mert a teliverek javarésze már utban van Budapest felé, sőt egyik másik tréner ma el is foglalta istállóját a városligeti verseny-ér környékén, nagy mezdnyökre tehát alig lehet kilátásunk. A nap főeseménye a Kincsem-handicap lesz, melyben nyolc lónak van indulási joga. Ezek közül mi Dunában és Moringban bizuuk leginkább, de jó futást varunk Káplártól is.

Az egyes versenyekre jelöltjeink a következők:

- I. Boston—Doppeladler
- II. Patvarista—Kartal—Wundermadl
- III. Moring—Duna
- IV. Wundermadl—Mégis
- V. Félenk—Doge—Illusion
- VI. Damiette—Bambula—Philine
- VII. Stwcer.

*. A beszélő újság a bécsi löversenyekről. A Telefon Hírnökök bécsi tudósítója a Freudenau-ból minden futam után telefonozza az eredményt s így a beszélő újság abba a helyzetbe jut, hogy a futamok lefolyásáról már a délutáni órában részletes tudósítást olvashatnak fel.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Az aradi adópanama. Mint egy aradi távirat jelenti, az adószikkasztások tárgyalását ma, a harmincharmadik napon befejezték. A perbeszédék után a vádlottak nyilatkoztak. Bács Nándor nagy derűséget kellett azzal a kérelmével, hogy a törvényszék ő reá is alkalmazza azt az enyhítő körülményt, hogy elmebeteg. Király Géza sirva hangoztatta artatlan-ságát és kis gyermekeiért kérte fölmentését. Scheinberger azért kérte fölmentését, hogy elzülött őt leányát megkeresse. Rövid beszédével mélyen meghatolta a közönséget. A többi vádlott nem védekezett. Az ítéletet szombatn hirdetik ki.

TÁVIRATOK.

Főla, május 2. A király megengedte, hogy megerősített nyári hajórajt alakítsanak s a hajórajt parancsnokává báró Minutillo altengernagyot nevezte ki. A hajórajt három hadosztállyra fog oszlatni.

Nizza, május 2. Viktória királynő ma délben Angliába utazott. A hatóságok vezetői megjelentek a pályaudvaron, ahol a királynő a szokásos katonai tisztelgésben részesült.

Berlin, május 2. Simson Eduárd, aki 1848-ban a frankfurti nemzetgyűlésnek és később a birodalomgyűlésnek és a birodalmi törvényszéknek elnöke volt, ma este itt meghalt.

Konstantinápoly, május 2. Asararian örmény-katolikus patriárka ma éjjel tüdőgyulladásban meghalt.

A budapesti tőzsde és Ausztria.

Bécs, május 2. A tartománygyűlés mai ülésén a helytartó arra az interpellációra válaszolt, amelyet hozzá a belföldi gabonatermelésnek a bianco-határídőzletek utján való megkárosítása tárgyában intéztek. A helytartó azt válaszolta, hogy a kormány figyelemmel kíséri a monarchia gabonapiacán, különösen gabonátörszdein előforduló eseményeket s így nem kerültk el figyelmét a budapesti tőzsde legújabb eseményei sem, amelyekről az interpellációkban szó van. A kormány azonban úgy találja, hogy e tekintetben a viszonyok még nem olyan világosak és a határídőzlet Németországban való megszüntetésének hatásai nem olyan kétségtelenek, hogy előzetes szaktanácskozás nélkül valamilyen messzebbmenő intézkedéseket léptethetne életbe. A kormány tehát az érdekelt központi testületekkel egyetértve anketét fog összehívni, valószínűleg június havára.

Bolla Kálmán bucsuja.

Pozsony, május 2. Bolla Kálmán altábornagy, a honvédfőparancsnokság új adatlusa, ma bucsuzott el a pozsonyi IV. honvéd kerületől, melynek parancsnoka volt. Közel 200 törzs- és főtiszt gyűlt ma össze Pozsonyban. Este a Magyar király szállóiban fényes bankett volt a bucsuzó Bolla altábornagy tiszteletére. Az ünnepelt poharát először lelkes szavakkal a király egészségre üritette. Ezután utódja Benedek tábornok állott fel és elődjét, Bolla altábornagyot ültette, kiemelve kiváló érdemeit és katonai erőnyeit. Majd ismét Bolla emelt poharat Benedek tábornokra.

Cecil Rhodes a német császár: I.

London, május 2. A brit dél-afrikai társaság mai közgyűlésén Cecil Rhodes beszédet mondott. Miután kiemelte, hogy Rhodesia valamely a legtöbb aranyat termelő országok közt fog helyet foglalni, érintette berlini látogatását és ennek célját, hangsúlyozva, hogy a német császár nagyon mély benyomást tett reá.

Los von Loona.

Bécs, május 2. A bécsi ágostai hitvallású evangélikus egyházközösség presbiteriuma a következők kom-münikét adta ki:

A presbiterium egyhangúlag elhatározta, hogy az áttérési mozgalom felől való halgatlásának félremagyarázását megakadályozandó, a következő határozatot teszi közzé: A presbiterium élének óhajtja, hogy az ausztriai evangélikus egyház eddigi üdvös fejlődése, amelyet az állam alaptörvényei és az egyházi alkotmány neki biztosít, ne zavartassék meg. Ezért és mivel egyházi szempontból csak a vallásos meggyőződésből való áttérés helyes, a presbiteriumnak az evangélikus hitvallásnak politikai célokra való bármilyen felhasználása ellen határozottan tiltakoznia kell.

Canevaro megleckéztetése.

Róma, május 2. A képviselőház ülésén folytatták a külügyi politikára vonatkozó interpellációk tárgyalását. A miniszterelnök a vitának holnapra való halasztását kéri, hogy a kormány szabatosan válaszolhasson minden kérdésre. Együttal kéri, hogy a Kínára vonatkozó kérdéseket különítsék el a többiekől.

Canevaro külügyminiszter röviden nyilatkozatot tesz, amelyben védekezik az ellene intézett támadások ellen. A miniszter azután felolvasta a külügyminiszteriumnak egy a tengerészeti miniszterhez intézett átiratát, amelyet Bonin, a Rudini-kabinetnek volt államtitkára írt alá, aki a tegnapi ülésen elítélte Canevaronak a kínai kérdésben követelt politikáját. Ebben az átiratban a külügyminiszterium felszólította a tengerészeti minisztert, hogy tanulmányozza azt a kérdést, vajjon helyes volna-e, hogy Olaszország akciót indítson a Kínában és ott állomást szerezzen. (Élénk mozgás.) A miniszter ezzel akarta igazolni, hogy a kormány Kínára vonatkozó politikája csak az előbbi kormány kezdeményezésének folytatására szorítkozik. (Élénk mozgás, közbeszólások és zaj.)

Bonin személyes kérdésben szólat fel és azt mondja, hogy a Rudini-kormány a kínai kérdésnek minden oldalát tanulmányozta, de mikor tisztá képet nyert a kérdésről, 1898. április 25-én kijelentette a kamarában, hogy kínai akciót nem lehet kezdeni a kellő előkészületek nélkül. (Halvaslés.)

Crispi azt kívánja, hogy vessenek véget ennek a vitának, mert a parlament méltóságával meg nem egyezően tartja titkos okiratoknak nyilvánosságra hozatalát. (Helyeslés.) Kéri a miniszteriumot, tegye lehetővé a vita befejezését.

Canevaro külügyminiszter azzal védekezik, hogy az az okirat, amelyet felolvasott, sem nem titkos, sem nem diplomáciai okirat, hanem közönséges szolgálati ügyirat.

Di Rudini azt mondja, hogy a szóban forgó okiratnak felolvasása sérti a kormány jó tradíciót.

Pelloux miniszterelnök újra kéri a kamarát, hogy a vita folytatását halaszssa holnapra. (Hosszantartó mozgás.)

Az ülést erre berekesztették.

Berlin, május 2. A National-Zeitung-nak jelenti római levelezője: A kormány lemondása kikerülhetetlen. Az új kabinet megalakításával ismét Pellouxot bízzák meg. Canevaro semmi esetre sem lesz tagja a Pelloux-miniszteriumnak, mert tegnapi beszédével lehetetlenné tette magát a képviselőházban. (Nvt.)

A Fülöp-szigetek ára.

Washington, május 2. Cambon francia nagykövet az itteni banknál letette azt a husz millió dollárra szóló utalványt, amelyet Spanyolország részére a békeszerződés értelmében átvett. Az utalványt valószínűleg a newyorki bank utján fogják beváltani. A pénznek Európába való szállítására néve a spanyol kormány intézkedéseit várják.

A cseh nyelvtörvény.

Prága, május 2. A Politika a cseh feudális nemesség egyik tagjának tollából cikket közöl, melyben azt mondja, hogy Csehország számára elkészült a nyelvtörvény, amely már a legközelebbi napokban meg fog jelenni a hivatalos újságban.

A leszerelő konferencia.

Hága, május 2. A klerikális párt elhatározta, hogy tüntetni fog a nemzetközi leszerelő konferencia ellen, amiért arra a pápát nem hívták meg. A klerikális városi tanács kimondotta, hogy egy fillért sem ad a konferencia tagjainak tiszteletére rendezendő lakomákra és egyéb ünnepekre.

Sztrájk.

Brünn, május 2. A sztrájkoló takácsok száma körülbelül 12.000-re rughat. Két gyárban már régóta megvan a 10 órai munkaidő; két másik gyárban ma teljesítették a munkásoknak ezt a követelését. Mindazáltal az utóbbiak egyikében a fele ma délután abbahagyta a munkát. Négy gyárban, ahol eddig egyáltalán nem támasztottak követeléseket a munkások, sztrájkoló munkások bebeszátást kértek, hogy kioroszakolják a munka beszüntetését. Tényleg be is szüntették a munkát a gyártulajdonos közbenjótévé.

Brünn, május 2. A ma délután tartott munkásgyűlésen Hybes képviselő a sztrájk folytatására buzdította a munkásokat. Holnap reggel ismét összegyűlnek a munkások tanácskozásra. Klein udvari tanácsos, központi iparfelügyelő ideérkezett. Rendezavarás eddigelő nem fordult elő.

Brüssel, május 2. A bányászok sztrájkja megszűnt. A munkások béremelés nélkül újból beállottak.

Charleroi, május 2. A sztrájkoló száma a charleroi melében 25.000-rel emelkedett. Több ércekhöz közzén hiánya miatt kénytelen volt az üzemet beszüntetni vagy korlátozni.

Közgazdasági táviratok.

New York, május 2. A mult héten a következő buszaszállítványokat küldték el az Egyesült-Államok atlanti kikötőiből: Nagy-Britanniába 121.000, Franciaországba 1000, Európa többi kikötőibe 39.000 quarter, Kaliforniából és Oregonból 16.000 quarter szállítottak Nagy-Britanniába.

Berlin, május 2. (Gabonátörszde.) Buza májusra egy márkával, későbbre 1/4 márkával emelkedett, rozs 1/2 márkával javult. Májusi áru jól kelt el, Zab csön-des, de szilárd. Az idő változó.

Berlin, május 2. (A Budapesti Napló tudósító-jának távirata.) Esti forgalom. Négyezszázalékos magyar aranyjárdék 100.45. Magyar koronajárdék 97.25. Osztrák hitelrészvény 223.75. Osztrák-magyar államvasut 154.40. Déli vasut 27.—. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.20. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, május 2. Árfolyamok májusra. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 223.90 Osztrák-magyar államvasut 154.50. Déli vasut 26.90. Olasz járdék 94.95. Laura-kohó 253.70. Harpeni 201.90. Discont 199.45. Szilárd.

New York, május 2. Liszt helyben 2.85. Buza májusra 77.1/2, júliusra 77.—, szeptemberre 76.1/2. Tengeri májusra 39.1/2.

Chicago, május 2. Buza márciusra 71.1/2. Tengeri májusra 33.1/2.

KÜLÖNFELEK.

Petőfi.

Ravatalnál táborítúzek égtek,
Fergeteg, villám siratták el őt,
Ágyudörgés volt a harangzúgása,
Mikor temették: ötven év előtt.

Száguldó ménék tiporták be testét
A vértől ázott sírba, mely felett
Szegény hazánknak drága megváltója:
A Szabadság virága született!

Hősen, s szegényen tért pihenni, — s mégis
Örkségén egy ország osztozott:
Egy kicsi könyv, — de melynek minden lapján
Egy-egy csodás világot alkotott.

E kicsi könyv lett a mi büszkeségünk,
E kis könyv áraszt fényt, dorint réánk,
E kicsi könyv a mi gyönyörűségünk,
E kicsi könyv lett a mi bibliánk! . . .

Balla Miklós.

† **Puskin szerzői joga.** Puskin, a nagy orosz költő írói jüvedelem tekintetében sok más híres költő sorsában osztozott. A munkáiból nagyon szerény jüvedelme volt s nagyon gyakran volt pénzzavarokban. Szerencsétlen párbaja után pedig nem is volt már abban a helyzetben, hogy szerzői jogát eladja, amiért pedig mindig tekintélyes összeget kaphatott volna. Szerzői jogát aztán örökösei értékesítették. Kaptak érte harminchatezer rubelt, a kiadó ellenben nem csinált valami jó tizletet, mert tizen-nyolc esztendő is elmúlt, amíg Puskin összes munkáinak első kiadását (tízezer példányt) eladhatta. Az 1887-ik esztendőig csak 60,000 példány kelt el. A dologban a hibás legfőbbképpen azonban mégis a kiadó volt, aki nem tett valami sokat a terjesztés érdekében s első sorban azzal hibázott, hogy az orosz nagyközönségre nézve nagyon magas árt szabott Puskin műveire. De amikor ötven esztendővel a költő halála után négy népszerű kiadás jött létre, a helyzet hatalmasán megváltozott. Az egyik olcsó kiadás A. Szuvorinnál jelent meg, s a vásárlók olyan tömegesen keresték fel a bolgot, hogy a rendőrség csak csoportonként bocsátotta be az embereket. Reggeltől délig hatezer példányt kaphattak szét csak a pétervári üzletben, pedig három helyen is van fiók-üzlet és pedig: Moszkvában, Charkovban és Szaratorban. Pavlenkof, egy másik kiadó, csak az utolsó tizenkét esztendőben adott el százezer példányt Puskin összegyűjtött műveiből. Ugy, hogy amióta népszerű kiadások vannak Puskinból, tehát körülbelül tizenkét esztendő óta, bizonyos, hogy legalább kétszázezer példányt adtak el egész Oroszországban.

REGÉNY.

Edith bosszuja.

(41) — REGÉNY. —

Írta: SZÁNTÓ KÁLMÁN.

Mikor magukra maradtak, György megszólalt.

— A családi szokás igazságtalanul bánik veletek s most olyannak jutott a szerenese, aki nem tud vele élni. Rajtam áll az igazságtalanságot helyre hozni s én egyenlő részben akarok veletek osztozkodni. Kiadom a részleteket, mert a magaméval sem tudok mit csinálni.

— Lehetséges, — felelte Korinna — de nem is a tied, azért nincs is jogod intézkedni. A vagyon az Illésfalvyak fiágát illette mindig és te, mint egyetlen képviselője, haszonélvezője vagy eszupán. Családi kötelességed elfogadni, méltóan fölhasználni s gondoskodni, hogy mindenképp érdemes kezekre szállítsd egykor illetetlenül és örögbíve át. Semmi fölösleges és ál-nagylelkűséget nem szükség tehát gyakorolnod. Az én helyzetem egészen más. Én csak e kastély egyik szobáskáját kérem tőled, nem leszek utadban; félrecső, eldugott helyet választottam ki magamnak, a merre a jobb eszélség lakik. De ha még akarsz kedveskedni azonfelül is, az én örökösömet hozzácsatolod Hilda hozományához. S ha még a te bőkezűség is szaporítani akarja valamivel, akkor kis hugunknak sem lesz panasza oka s leendő sógorunk is meg lehet elégedve. Így anyánk akaratát is betartjuk s senkise rövidül meg. Ugy-e Hilda?

— Én nem fogok férjhez menni soha!
Korinna hideg arcán szokatlan vendég, valami mosolyféle lebbent át.

† **I. Napoleon lakodalmi oszámja.** Egy barmai polgár tulajdonában van ez idő szerint I. Napoleon lakodalmi oszámja. Az érdekes ereklyét csaknem ötven esztendőn át a meixheimi község őrizte, s csak azután lett vásárlás útján magántulajdon. Az ereklye valódiságáról a község a következő okmányt adta ki eskü alatt:

Huck Péter udvari cipész Párisban 1810. április elsejére elkészítette ezt a csizmát lakodalmi oszámának ő felsége I. Napoleon császár számára. I. Napoleon felhuzta ezt a csizmát és sokallotta az 1100 frankot, amit az udvari cipész kért érte, amennyiben csak 1000 frankot ajánlott. Miután a császár megtartotta ebben a csizmában az esküvőjét, Huck benyújtotta a számláját, s minthogy az árból nem akart engedni, mint vagyonos udvari szállító inkább azt a kegyet kérte, hogy a csizmát eltehesse emléküli. Huck később elszegényedett s a csizmát szülővárosának, Meixheimnek adományozta, halálból azért, mert betegsége alatt ápolta és eltartotta. Aztán került mostani tulajdonosához. A finom kézimunkával kidolgozott lovagló oszima, amely válogatott, vörösbarna bagariabőrökből készült ezüsttel himzett girland-disszel, a legjobb karban van.

† **Muszkák pálinkázása Debrecenben.** A debreceni levéltárból érdekes adatok kerültek nyilvánosságra a *Debreceni Ellenőr* hasábjain. Arról szólnak ezek az adatok, hogy milyen mohósággal áhitottak a vutkin felnőtt muszka kozákok a pálinkára, amikor Debrecenben jártak valamikor ötven esztendővel ezelőtt.

Az 1849-ik esztendő nyarán — így szól a közlemény — a debreceni tanács jelentést küldött Pestre, hogy a város területén egy csepp bor sincs és így az átvonuló katonaságot nem láthatják el itallal. Erre a jelentésre 1849. augusztus elsején Drevenyák Ferenc királyi biztos a következő rendeletet küldte Debrecen város tanácsához:

A cs. orosz hadsereg részére nagymennyiségű pálinka szükséges volt, ezennel önköney meghagyom, miszerint új intézkedjenek, hogy bárhonnán 40,000 iteo pálinka a legszorosabb felelőség terhe alatt készen legyen.

Erre a furra leírata a tanács még aznap a következő végzést hozta:

A pálinka-kezeléssel Szöllőssy János tanácsnok elnöksége alatt működő bizottmánynak meghagyatik a legszorosabb felelőség terhe alatt, hogy a kitett 40,000 iteo pálinkát bárhonnán szerezze be.

Mikor aztán az orosz katonaság megérkezett, megkezdődött a pálinka kimérése. A dus adagokkal azonban ugy látszik nem elégedett meg az oroszok katonaság, mert augusztus 9-ikén fegyveres erővel berontott a szállítók boltjába és 1613 iteo „életpálinkát” elraboltak. Ezzel együtt pálinka-szállítókat november 15-ikén 145,337 iteo pálinkát mértek ki az orosz hadseregnek, amelyért 58,134 forint 56 krajcárt követeltek a városon. Ebből gróf Zichy Fe-

György felállott helyéről s hugához lépett, kezébe fogta állát s kényszerítette, hogy szemébe nézzen könnyező arcával.

— Nem-e? S ha én tudnék is mindjárt kérőt a számodra, derék, daliás, hódító fiatal embert, ki szokva van ahhoz, hogy olyan szöszke leányfejeket elszédítsen, s aki egy ilyen szöszke leányfejnél meg is akadt? Nos, Hilda, még akkor se? mond!

— Nem, nem, soha!

— Ejnye, hát mivel eszabítsalak még?

Korinna is lelélt, sovány, aszott ujjával simogatni kezdte huga fején a puha, göndör fürtöket.

— Majd én! egy ibolyabokrétával talán, mely elgázolva és eltiporva bár kegyetlen, nehéz lábaktól, mégis fölzedve és megtisztogatva, esodálatos módon odakerült mégis a szent Szűz és szent Agnes képei közé. Hilda!

— Oh istenem!

Odaborult nénye vállára s kimondhatatlan boldogságára új forrásból fakadt könnyeket talált. Aztán zakatoló szívével kiszaladt reménytelen emlékekkel tölt leányszobájába, hogy annak falait hívja föl kéretlen boldogsága tanuul, melyről nem tehetett.

— Megadom a szobádat Korinna, mondta nényének György, mikor magukra maradtak, de még korán lesz visszavonulnod a szomorú emlékek közé. Még vár rád is hivatás a családban, s azt a szívbéli szolgálatot, melyet eddig anyáknál teljesítettél, számomra kell fenntartanod.

— Hiszem, hogy nem sokáig kell teljesítenem.

— Nem tudom, meddig. S nem tudom azt se, hogy utánam a családi vagyont ki kapja örökölni.

— György!

— A Nibelungok kineve, melyet apánk egy fél életen keresztül pazarolt, s anyánk egy másik fél életén át gyűjtött és szaporított! . . . Neked van szíved, Korinna és én is nemcsak a vagyont kaptam örökölni, nekem is van.

renc kifizetett 24,050 forintot, a többit azonban a város fizette ki az 1613 iteo kivételével, amelyet az orosz katonaság elrabolt, ugy okoskodván erre hozott végzésében, hogy a közösen sujtó háború által okozott kárvallások közé tartozván ez az eset, ilyenlén károk megtérítésére a városi pénztárban pénz nem található. De a fiskus és Lengyel Imre akkori számvevő tanácsára a város kiigyezezt a szállítókkal és 1849. november 15-én az elrabolt pálinka értékének felét kifizette méltányossági tekintetből. Hogy ez az 145,337 iteo pálinka kiadatott, azt a bizottmány elnöke a Lőrétkező német elismervény-nyel igazolta:

Dass obgenannter Brandwein für die Kaiserlich Russische Arme nach Magistratsalen Anweisung richtig abgefolt sei, bestettige.

Debreen den 10. December 1849.

Johann Szöllőssy
Ewmiss. Magistr. Rath.

† **Szinsávok hatása a szemre.** Persze nagyon sok az olyan ember, aki írással, olvasással, vagy valamely fárasztó kézimunkával kénytelen eltölteni sok óráat naponként s aztán érzi sokszor, hogy a szeme elgyengül, elbágyad, ugy, hogy csak nagy megerőltetéssel bírja a sok munkát. Egy francia újságíró, akinek ugyancsak napokat kell ülni az íróasztala mellett, valami olyas szerre akadt a szem elfáradása ellen, hogy ez a szer valóban megbízható, nagyon egyszerűen megoldja ezt az általános fontos kérdést. Ez az újságíró egy éjszaka, amikor okvetlenül meg kellett reggelre írnia egy cikket, éjfél után már annyira oda volt a munkától, hogy majd leragadtak a szemei. Alig látta már, hogy mit ír. De időt nem volt szabad vesztetnie, azért csak robotolt tovább. Végképpen elfáradva mégis csak félbeszakította az írást s föltekintett egy kicsit az írásból. Akkor pillantása véletlenül ráesett feleségének egy asztalkán heverő kézimunkájára. Valami készülődésben levő himzett terítő volt élénk színű sávokkal. Szinte pillanatokig pihenhetett csak, s amikor hozzáfogott újra az írás-hoz, azt tapasztalta, hogy szeme csaknem egészen friss, s újra tisztán lát. Azóta állandóan ott van az íróasztalán a tintatartó mellett egy oszlopocska, amelyet tele ragasztott sávosan különböző színű papirosokkal és ugy érzi, hogy a szeme sohasem fárad el.

† **Doboló bogár.** Watson angol természettudós egy érdekes bogárról emlékezik meg. Ausztráliai utjában akadt rá, s külsőleg egészen a körisbogárhoz hasonlított. És megvan az a sajátága, hogy dobolni tud. A teste hátsó részén tudniillik kis gömbölyű bemélyedés van, e fölött vékony, finom hártya feszül meg, amelyet izom mozgat s ez a mozgás ugy hangzik, mint kis üstdobnak a hangja. Egészen jól dobol

— Te vagy a család feje, György, és te rendelkezel.

— S áldozata is vagyok, Korinna. Önkényt vállalkoztam rá, tehát nincs benne szemrehányás. De meg akartam mondani, hogy tudt te is, és tudjál szeretni engem is.

Egymás karjaiba borultak, s György most sirta a megkönnyebbülés első cseppjeit.

A rávaló napok a résztvevő látogatások fogadásával tölték el. A megyebeliek közül, aki csak megfordult valaha a kastélyban, persze mind jelentkezett, szinte bucsusujrasképp, alig engedve enyhülést.

Valamelyik nap Tarnay is ellátogatott. Ünnepeles volt és kimért, mint az alkalomhoz illik, szinte tartózkodó a hölgyek iránt. Egy-egy pillanatra a tükörbe tévedt tekintete; mióta képviselő lett, a legelőkelőbb szabónál dolgoztatott, s nagyon meg volt magával elégedve. Alig néhány perc múlva fölállt, s bucsuzni kezdett. György tartóztatta.

— Ha meg nem vetnéd a mi szomorú ebédünket. Itt is tartóztatnálak, mondta neki.

— Nem, nem, köszönöm, kedves barátom, szívesen maradnék, de várnak rám.

— Derültebb társaságban bizonyosan, s nem is tartóztatlak.

— Dehogy, a kötelességek! nem is gondolod, — különben tudhatod magadrol is — mi minden nem járul egy ilyen istenadta képviselő nyakába. Meg különben is nagy dolgokban fő a fejem.

György mégis csak lekiserő.

— Mi a szándékod? kérdezte utközben.

— Haj, haj, nagy dolgok vannak készülöben. Tudod az öreg Olchváry beadta a lemondását. Kérlek, egész vissza hőköltem, mikor a miniszter nekem ajánlotta föl a főispánságot.

— Szép dolog, gratulálok!

— Még korán van, mert nem fogadtam el. Mit csináljak vele, itt ebben a mágnás megyében, ahol tízezer holdnál kezdődik az ember!

Polvátása követezik.

Közlékedési vállalatok részvényei.

Table with 3 columns: Company name, share price, and other details. Includes Adria tengerhaj., Bpesti közuti vas., etc.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets (Sorsjegyek) with columns for ticket type and price.

Pénzszemek.

Table listing various types of money (Pénzszemek) and their values.

Külföldi váltók (látra).

Table listing foreign exchange rates (Külföldi váltók) for various locations.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing time-bound securities (Határidőre kötött értékpapírok) with columns for issuer and price.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag; lucerna 40.—46.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 30.—33.— forint. Vörös erdélyi — Vörös bánásági — forint. Középszemű 36.—40.— Nagyszemű 42.—46.— Disznószir: budapesti 52.50—52.— forint, vidéki — frt. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — városi 4 darabos 42.50—43.— forint, 3 darabos 45.50—46.— forint, füstölt 49.50—50.— forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — forint. 120 darabos 9.50—9.75 forint. 100 darabos 10.—10.25 forint. 85 darabos 12.75—13.— forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 8.—8.25 forint. 100 darabos 9.—9.25 forint, 85 darabos 12.50—12.75 forint. Szilvaiz: szlavóniai 13.50—14.50 forint, szerbiai 12.50—13.— forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Eős, május 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Buza tavaszra 9.13. Buza május—júniusra 8.77. Osi buza 8.37. Osi zab 5.88. Tengeri május—júniusra 4.69—4.70.

A bécsi értéktőzsde.

Az elötőzsdén a new-yorki sterling-árfolyamok haussának benyomása alatt élénk volt az üzlet. Árfolyamok emelkedtek.

A déli tőzsdén eleinte csendes az üzlet, később egyes bankpapírokban nevezetesebb forgalom.

A zárlat üzletlen.

Bécs, május 2. (Magyar értékek zárlata.) 4% arany járadék 119.80. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 138.50. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 101.—. Magyar keleti vasúti állami kötvény 120.10. Magyar leszámított és pénzváltóbank 255.50. Rimamurányi vasútrészvény 313.75. Magyar koronajáradék 97.30. 4% os Magyar földterhm. kötvény 95.85. Magyar hitelbank részvény 383.25. Magyar nyremény kölcsön sorsjegy 164.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény 186.70. Magyar kereskedelmi bank 139.4.

Bécs, május 2. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/2% papírjára 100.95. 4% os osztrák aranyjáradék 119.30. 1860-iki sorsjegy 129.60. Osztrák hitelsorsjegy 199.50. Angol-osztrák bank 152.50. Bécsi bankgyűlés 275.50. Osztrák-magyar bank 916.—. Déli vasút 57.25. Dunagőzhajózási részvény 430.—. Dohányrészvény 133.—. Császári és királyi arany 57.00. Német bankváltók 88.95. 4 2/2% ezüst járadék 100.60. Osztrák koronajáradék 103.25. 1864-iki sorsjegy 195.50. Osztrák hiteltételti részvény 357.87. Unionbank 316.75. Osztrák Länderbank 240.—. Osztrák-magyar államvasút 361.50. Elbavölgyi vasút 264.—. Alpesi bányarészvény 240.50. 20 frankos arany 9.55 1/2. Londoni váltóár 120.45. Bécsi Tramway 501.—. Az irányzat gyengült.

Bécs, május 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak Osztrák hitelsorsjegy 358.— Magyar hitelsorsjegy 384.—. Angol-Osztrák bank 152.75 Union bank 317.—. Länderbank 240.25. bankgyűlés 276.50. osztrák. magyar államvasút részvény 361.75 eszaki nyugati vasút-részv. 251.—. elbavölgyi vasút 264.—. dunagőzhajós részv.—. alpesi bányarészvény 240.60 májusi járadék 100.95. osztrák koronajáradék —. magyar aranyj. —. magyar koronajáradék 97.30 német birodalmi márka áprilisra

—, májusra 58.98. török sorsjegyek 65.50. rimamurányi vasúti 314.50 déli vasút —. dohányrészvény 132.75. Napoleon d'or 9.56 1/2.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, május 2. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde az egész vonalon szilárd volt. Kőbánya- és bankrészvényekben állandóan véleményes vásárlások voltak. amelyek következtében az árak emelkedtek. Vasúti részvények iránt is élénkebb érdeklődés mutatkozott, csak a Horthern- és a Canada-Pacific-vasúti részvények gyöngültek New Yorkra. A járadékok közül a török sorsjegyek keresettek voltak Párisra és tovább emelkedtek. Magánleszármolásai kataláb 3 3/4%.

Berlin, május 2. (Zárlat.) 4 2/2% os papírjára 101.30. 4% osztrák aranyjáradék 101.30. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajáradék 97.30. Osztrák-magyar államvasút 154.75. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 169.40. Magyar vasúti beruházási kölcsön 103.10. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 199.25. Általános villamosági Edison 299.—. Gelsenkircheneri 204.75. Laurakohó 253.75. 4 2/2% ezüstjára 100.10. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Osztrák hitelsorsjegy 228.80. Déli vasút 27.—. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.25. 4% új orosz kölcsön 100.25. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 95.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 179.90. Harpeni 210.25. Az irányzat tartott.

Páris, május 2. (Zárlat.) 3% francia járadék 102.10. Olasz járadék 95.60. Osztrák-magyar államvasút —. Francia törleszt. járadék 100.70. 4% magyar aranyjáradék 102.40. Török dohányrészvény —. Osztrák Länderbank 510.—. 3 1/2% francia járadék 102.45. Osztrák földhiteltételti részvény 1317.—. Déli vasút 154.—. 4% osztrák aranyjáradék 100.75. Ottomanbank 592.—. Párisi bankrészvény 1145. Alpesi bányá részvény —. Az irányzat lanya.

Hamburg, május 2. (Zárlat.) 4 2/2% ezüstjára 100.—. 1860. sorsjegy 146.50. Déli vasút 27.20. 4% osztrák aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelsorsjegy 223.90. Osztrák-magyar államvasút 154.25. Olasz járadék 94.75. 4% magyar aranyjáradék 100.50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, május 2. (Zárlat.) 4 2/2% papírjára 100.50. 4% osztrák aranyjáradék 101.30. Magyar koronajáradék 97.25. Osztrák-magyar bank 153.10. Déli vasút 26.90. Elbavölgyi vasút 135.—. Londoni váltóár 204.28. Bécsi bankgyűlés 138.50. Villamos részvény 181.—. 3 3/4% os magyar aranykölcsön 85.10. 4 2/2% os ezüstjára 100.10. 4% magyar aranyjáradék 100.45. Osztrák hitelsorsjegy 224.—. Osztrák-magyar államvasút 154.60. Eszaki nyugati vasút —. Bécsi váltóár 169.42. Párisi váltóár 811.25. Unionbank 159.—. Alpesi bányarészvény 242.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Május 2. A hizott sertés üzletirányzata változatlan. A) Hizott sertés (ár: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) 46.—46 1/2 krajcár. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő sulyban) 46 1/2—47 krajcár. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 50—51 krajcár. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig való sulyban) 49—49 1/2 krajcár. Fialat könnyű (páronként 150 kilogrammig terjedő sulyban) 49—50 krajcár. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) — krajcár. Közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — krajcár. — Közép (páronként 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 200 kilogramm terjedő sulyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stachh). Nehéz (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 48.—48 1/2 krajcár. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 47—47 1/2 krajcár. — Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 46.—47 krajcár. Sertés átlagár: 1899. április 30. napján volt készlet 41.710 darab, 1899. évi május 1. napján jelha volt 841 darab, 1899. évi május 1. napján elszámlított 782 darab, 1899. május 2. napjára maradt készletben 41.789 darab.

Napirend.

Napló. Szerda, május 3. — Római katolikus: Sz. ker. meg. — Protestáns: Ker. feltalál. — Görög-orsos: (április 21.) Január. — Zsidó: Ijor 23. — A nap két reggel 4 óra 24 percek. — Nyugati délután 6 óra 57 percek. — A hold két éjjel 1 óra 8 percek. — Nyugati délelőtt 11 óra 44 percek. A horvát miniszter fogad délután 4—5-ig. A Nemzeti Zenei zenekari hangversenye este fél 8 órakor a Vigadó nagy termében. A Ferencvárosi Torna-Klub alakuló közgyűlése este fél 7 órakor a Ferencvárosi Társaskör (Bakács-ter 14.) diszteremben. Sorozás a Mária Terézia-kasztyánban (Üllői-út) reggel 8 órakor. Sorra kerül a harmadik korosztály 1347—1120 sorszámig. Nemzeti Múzeum: Képtára és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15.) Nyitva van délelőtt 9-től délután 1 óráig. A múzeum többi tárai korona belépőjé mellett megtekinthetők.

Tavaszi nemzetközi tárlat a műcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától, este 6 óráig. Belépőjé 50 krajcár. Országos Képtár és a Van Dyck kiállítás a tud. Akadémiaiban, nyitva délelőtt 9—1-ig. Iparművészeti Múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja, nyitva délelőtt 9—1-ig. Technológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig. Szabadalmi Levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig. Iparművészeti Múzeum könyvtára nyitva este fél 7 órától fél 9 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig. A Hódolási díszfelvonás. Eisenhut Ferenc óriási kör képe, látható Városliget, Andrássy-út végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelmi történeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipari központi bazár. Kerespeti 22. 1. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakosó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerespeti 20. sz. emelet alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig. Alattkerti nyitva egész nap.

Tájékoztató. A ki tartás és erős öltönyöket jutányos áron akar vásárolni, az szabonyos által csak a Stikarovszky János, Budapest (V. Erzsébet-ter 16. szám) cizogek mintakártyáit használja előmutatni. Ezen cizogek szigoruan szolid öltözövesse keznekodik a ki-elégit kirolpialitást. Sem magas rabatok, sem másféle megvesztogetések által nem szerzesztek vevők. — Szaklap szabónak ingyen.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, május 2. Európa legnagyobb részét magas nyomású levegőréteg borítja, melynek maximuma Nyugat-Magyarország fölé húzódott, míg az Északi tenger fölött egy sekély mélységű depresszió képződött. Az idő Európában tulnyomóan boros, kisebb csapadék a kontinens felső részén mindenfelé volt. A hőmérséklet Magyarországtól északkeletre süllyedt. Hazánkban keleten voltak esők, helyenkint zivatarral; szatmári zivatar megfigyeltek sürgönyzi, hogy ott tegnap délután 2 óra 20 percek rendkívüli zivatar tört ki, 20 percig tartó, magyorgó nagyságú jégesővel, mely a gyümölcsökben jelentős kárt okozott. A hőmérséklet az elmúlt éjjel az ország több helyén kevéssel a fagypontra áll süllyedt. Kiállítás. A hőmérséklet emelkedése és helyenkint (főleg nyugaton és északon) eső várható.

Vizállás.

Table with columns for location, date, and water level. Includes Inn, Duna, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laborca, Ung.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacso. A legjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgyvesztőbetegségeknél — húgyvesztőgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóhatások nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendüléshez mellékelve. Egy adag ára, friss bajoroknál 1 Ft 60 Kr., idült régi bajoroknál 2 Ft 50 Kr., postán küldve csomagolásért 25 kral több, portó nélkül. A valódi készítmények egyedül megrendelési helye: Szé. György gyógyszerár, Wien, V. Wimmergasse 33. Raktár: Török Józsefnél Bpest, Király-utca 12. Sziveskedjék ezen hírdetést kívánni és megőrizni.

A szabadalmazott Fairbanks mérlegek. szakszós rendszerűek, toleulyos fémmérőkarral bírnak és a hid minden pontján cyyenlően mértegetnek. Gazdasági, szeker-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket, különösen gazdák, gazdaságok, közlegyek és uvaldalmak részére a legjobb meggyőződéssel ajánljhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok kedvezményben részesülnek. FAIRBANKS mérleg- és gépgyár részvény-társaság Budapest, Andrássy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156. Megrendelések közvetlen: Központi irodánkhoz: Andrássy-ut 41. sz. intézendők.

Szenzációs találmány gyengeség ellen. FÉRFIAK SZÁMÁRA. Impotencia ellen meg. dr. Borsódi Ferenc es. és kir. kiz. szabadalm. elektro-metalikus lemeze, kitüntetve 1889-ben Párisban és 1890-ban Nizzában aranyéremmel. 1885. Brüsszelben, 1889. Genfben nagy ezüstéremmel, 1893. Chicagóban elismerő okirattal, oklevéllel ellátva a párisi Société de medecins de France, National d'Hygiene Suplieque de Paris és számos más tudományos társulatok által. Elhárítja a gyengeséget. A szerkezet felette egyszerű és annak a testen való hordása elegendő az eredmény elérésére. Bővebb felvilágosítással, valamint kimerítő brochurekkel készséggel szolgál a dr. Borsódi-féle központi irodánk Budapest, VIII., József-körút 30. sz.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi május hó 3-án.

Rosenkranz és Gildenstein.

Vigjáték 4 felvonásban. Irtá Klapp Mihály. Fordította Csiky Gergely.

Személyek:

Liebenstein	Beresényi	Vilma	T. Vizvári
Ernő	Dezső	Shallenberg	Mészáros
Rosenkranz	Nádai	Schmählich	Zilahi
Kienborné	Lendvayné	Sanfloben	Ujházi
Clarisse	Csillag	Ernő	Nádai
Düring	Hetényi	Egy angol	Iványi

Kedzte 7 órakor.

Csütörtökön Fehér nász. Pénteken Széchy Mária. Szombaton A kaszárós. Vasárnap A bazi béke

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1899. évi május hó 3-án.

MÁSODSZOR:

Kukuska.

Lirai dráma 3 felvonásban, 4 képben. Zenéjét szerzette Lehár Ferenc. Szövegét irta Falzari Félix. Fordította Várady Sándor.

Személyek:

Szergő	Ney D.	I.	Zolnay
Annuska	Kaczer	II.	Pokorny
Alexej	Arányi	III.	száműzött Krétsch
Szasa	Takáts	IV.	Szabó
Djerid	Várady	V.	Nyiregyházi
I. halász	Ney B.	I.	Kiss
II. halász	Kertész	II.	Ney B.
Pinin	Hegedűs	III.	Kárpát
Pimen	Szalay	Katinka	Wlassák V.
Raisza	R. Hilgermann	Parasztleány	Bakonyi I.
Nikolajev	Mihályi	Katona	Strósz
Az üzöllő szarvas	Szendrói		

Kedzte 7 órakor.

Csütörtökön Ördög Róbert. Pénteken Mignon. Szombaton She. Vasárnap Kukuska (harmadszor).

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi május hó 3-án.

Az „Arany Kakas”.

Bohózat 3 felv. Irták Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarosította Fái J. Béla.

Személyek:

Szikra Julis	Haraszthy H.	Klárka	Nógrády
Fürge Antal	Hegedűs	Dr. Gyárfás	Góth
Dachsmayor	Szathmáry	Müller	Tapolczai
Erzsi	Varsányi	Flóris	Gyöngyi
Liza	Rostagni	Treszka	Sugár M.
Horváth	Gál	Kórmós A.	Kazaliczky

Kedzte 7 1/2 órakor.

Csütörtökön Az „Arany Kakas.” Pénteken Az „Arany Kakas.” Szombaton Az „Arany Kakas.” Vasárnap délután Dodó főhadnagy. Este Az „Arany Kakas.”

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi május hó 3-án.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét irta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Sidney Jones.

Személyek:

Antónia	Szelepesényi	Diomed	Raskó
Iris	Blaža S.	Silvius	Lubinszky
Fomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliódorus	Kovács	Lollius	Várnai
Aspasia	Küry K.	Curius	Ternyey
Archias	Kenedich	Melanopis	Csatari

Kedzte 7 1/2 órakor.

Csütörtökön A görög rabszolga. Pénteken A fehér csirke. Szombaton A görög rabszolga. Vasárnap d. u. A piros bugyelláris. Este A fehér csirke.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi május hó 3-án.

Egyiptom gyöngye.

Operett 3 felvonásban. Irtá Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Forrai Miklós.

Személyek:

XIII. Szeosztárs	Sziklai	Zenisz	Komáromi M.
Szinapisz	Rózsahgyi	Zobejda	Szilassy
Kalusz	Giróth	Marietta	Varga
Memnosz	Boross	M. Athetine	Lenkeffy né
Hepontesz	Füredi	Irmisz	Hében
Arabarcisz	Bessenyei	Kakukfű	Szalai

Kedzte 7 1/2 órakor.

Csütörtökön, pénteken, szombaton A gések. Vasárnap délután Robinzonok. A Barnett-lányok. Este A Gyurkovics-lányok.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlelő.

Kedzete 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma

fellépte az ujonnan szerződött operett-társulatnak.

Juliska bucsuja

bohózat énekkel, 1 felv. Meierfeld és Berlá-tól. Zenéje Roth Louis-tól. Rendező Trebitsch.

Uji Uji! Uji Uji! Uji Uji!

„Urania színház.”

A Hadi tengerészetünk ő felsége I. Ferenc József dícsőséges uralkodása alatt.

Előadva 3 képben.

Szenzációs! Szenzációs! Szenzációs!

Miss Edith Cora

szerpentintáncosnő, ebantuese.

Az óriás FONTAINE-illumináció.

Woller Tivadar,

a jelenkor legjobb humoristája.

Boston és Gilwart, bicikli akrobaták,

Komikus! Komikus!

Delborg A. eredeti bohóc

Valamint egészen új műsor.

Lóverseny

idény beállításával értesitem a n. é. közönséget, hogy valódi angol

lópokrócok, kocsitakarók, plaidek

és egyéb különlegességek most érkeztek meg a legolcsóbb ártól a legdrágáig elismert kitudó és szolid minőségben és csakis nálam kaphatók.

JOANNOVITS DÖME

IV., Váci-utca 2. (Városház-tér sarok).

Alapított 1820.

Magyar üvegbiztosító-társaság.

Budapest, Váci-körut 31.

Biztosít tükör-üvegtáblákat portálékban, üvegtáblákat egész építményeknél, a legolcsóbb díjak és a legpontosabb kifizetések mellett. Több évre szóló biztosításnál tetemes kedvezmények. Elvállal szállítási biztosításokat is.

Ügyes ügynökök kerestetnek.

Heckenast Gusztáv

Budapest, most IV., Gizella-tér 2. szám.

A legjobb bel- és külföldi zongorák főraktára.

Legnagyobb köleszövő intézet.

Arjegyék ingyen Arjegyék ingyen.

Paratlan szerdák.

Irtá

Szomaházy István.

Ára 1 fnt 60 kr.

Vidékre postai bérmentes küldéssel 1 fnt 60 kr., ha ez összeg előre küldetik be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadói-vatálában.

Most jelent meg!

Jukker-leány.

Irtá

PEKAR GYULA.

Ára 1 fnt 50 kr.

Megrendelhető: a „BUDAPESTI NAPLO” kiadó-hivatalában. Budapest, József-körut 18. szám.

Dr. BREHMER

gyógyintézete tüdőbetegeknek.

Görbersdorf, Szilézia.

Igazgató orvos:

DR. SERVÁKS KÁROLY.

Prospektusok az intézőségétől ingyen.

Mielőtt

férfi ruha-szükségletét fedőné, kérem saját műhelyemben tisztá gyapjuszűrtől a legújabb fagon után készített dusa felhalmozott készletet megtekinteni.

Szolid árak.

Nagy választék angol szövetekben. Megrendelések mérték után legelegánsabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Weiner Károly

Budapest, VI., Andrásy-ut 9. szám.

A társaságban forgó ember nem nélkülözheti

Mélyecsei

Pohárköszöntések (toaszatok) könyve

című munkáját. Mindennemű alkalmakra: keresztelésre, menyegzőkre, név- és születésnapokra, összejövetelekre, szóval a társas érintkezésben szükséges minden ünnepélyes vagy rendkívüli alkalomra van benne találó beszéd-forma. Színyomatú borítékba fűzve 60 kr., kötve 80 kr. Ugyazintén:

Bácsi József

A kis magyar mint köszöntő

minden rendű fiatalág számára szükséges prózai és verses magyar, német és francia köszöntőket foglal magában, számszerint 300-at Ára 60 kr. Megrendelhető (a pénz előleges beküldése esetén bérmentve) a

„BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában.

Budapest, VIII., József-körut 18. szám.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin beregmegeyi uradalomból.

Dr. Kétyi, dr. Bókai, dr. Widerhoffer tanár urak és számos orvosi tekintélyek elismerő nyilatkozatai alapján kitűnő sikerral ajánlatik

A szolyvai gyógyforrás

köszvény, hólyag és vizeleti szervek bajainál, vesebajoknál, cukorbetegség, hughyomok, epekő, a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomorbetegedőknél.

Kitűnő asztali víz.

Kapható minden ásványvízkereskedésben és az uradalmi forráskezelőségénél Szolyván (Beregmege).

ALAPITTATOTT 1854-ben. 1/4 sorsjegy 75 kr. 1/4 sorsjegy 1.50

HUZÁS

május 18. és 19-én.

Osztálysorsjegyekkel

a hatodik osztályban esetleg 1.000.000 korona fönyeremény nyerhető.

Árak az I-ső osztályhoz: 1 egész sorsjegy 6 fnt — 1 fél sorsjegy 3 fnt — 1 negyed sorsjegy 1 fnt 50 kr — 1 nyolcad sorsjegy — 75 kr Árak mind a hat osztályhoz: 1 egész sorsjegy 80 fnt — 1 fél sorsjegy 40 fnt — 1 negyed sorsjegy 20 fnt — 1 nyolcad sorsjegy 10 fnt A húzás után a kihúzott számok jegyzékét, nagyobb nyeremény esetén táviratot küld

IFJ. SCHÖN ÁRMIN

főelárusító Budapest, VII., Erzsébet-körut 15.

1/2 sorsjegy 3 fnt 1/4 sorsjegy 6 fnt

A Kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemebb üdítő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kétyi budapesti, — és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Vizgyógyintézet „Priessnitzthal”

Müdlingben

Bécs mellett, 48 éve áll fenn, 20 év óta Dr. Weiss József vezeti. — Kitűnő gyógyászkerek belső betegségeknek és ideggyógyászkerek. — Vízkurák — Villamos kurák. — Hízaló kurák. — Mérésékelt árak legjobb ellátással. Prospektusok kívánatra ingyen.

BARTFA gyógyfürdő

Idénytartama: májustól szept. végéig. Földény: június 15-től aug. 20-ig. Elő és utóidény: 30% ármérséklés. Vasuti állomás.

Kifűző gyógyhatású égvényes sós-vasas savanyúvizek. Tizenkét forrás. Kiváló éghajlati és teropgyógyhely. Vizgyógyintézet. 4000 hold páratlan szépségű hatalmas fenyeserdőben 42 kilométer kényelmes sétaut. Gyógyjavallatok: a női ivarszervek különféle bajainál, sápkór, vérhiány minden alakjainál, gége-, légcső-, tüdő-, gyomor-, bél idült hurutjainál, hólyaghurutnál, terméketlenségénél, súlyos betegségek után, változasi senyvénél, időbajoknál, görvélty és angolkörnél. Gyógyeszközök: ásványvíz-ivókura, ásványvízfürdők, fenyőlevél-fürdők, vásártelki vaslápfürdők, masszázs, villamos gyógymód, teropgyógymód, por- és szelímentes, önzodus, fenyesektől erőd, lúdtó balzsamos levegő. Hídegyvizgyógyintézet. 7 orvos áll rendelkezésre. A Bartfa ásványvíz kifűző és borvíz megrendelhető a fürdőigazgatósnál Bartfán. Kapható minden gyógyszertárból és fűszerkereskedésben. A fürdőre vonatkozó minden fűvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál A FÜRDŐIGAZGATÓSÁG. Ó cs. és kir. Felségének, megboldogult dicső emlékezetű Erzsébet királynénak tartózkodási helye az 1895-ik évi idényben. A gyógyhely modernné alakítása érdekében 1898. óta 1.028.745 frtnyi beruházás eszközöltetett.

MERCUR

bank- és váltóüzlet részv. társ. Budapest, V., Dorottya-utca 12. 190.000 korona nyerhető: 1 darab 4 százalékos Magyar Jelzálog-sorsjegy-gérvénynyel. Huzás május 15-én, főnyeremény 190.000 korona. 1,75 1 darab 3 százalékos Osztrák Földhitelsorsjegy-gérvénynyel. Huzás 1899. május 15-én, főnyeremény 30.000 korona. 1,75 A kettő együtt csak 3,25 frt. frt 3,50 Postai rendeléseknél 15 kr. portó.

Univ. Med. Dr. Czinczár J. Bőrgyógyász, bőrápolás, neml- és húny-szervi bántalmak kezelését szakorvos. gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon úgy néknél, mint férfiaknál mindennemű neml betegségek és gyengeségi állapotok elnevezése alatt összefoglalt bármily régi keletű bántalmakat, továbbá bármily bőrbetegséget és szépségihát a kifűző által elismert legújabb kifűző módszereivel. Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. I. em. Rendel: délelőtt 10—14, délután 3—7-ig. Külön váróteremk hölgyek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Térképek, utmutatók. Kirándulóknak, turistáknak a fővárosba kerülő idegeneknek nélkülözhetlen: Budapest és környéke. Baedekerszerű utmutató a fővárosban és környékén. A főváros és környéke térképével. Irta Palóczy Lipót. Ara piros vászonkötésben 80 kr. A mai Budapest. Emlék és utmutató a fő- és székvárosban. Számos képpel és egy nagy, színes tervrajzzal. Szerkesztette Kahn József. Ara 1 frt. Budapest tervrajza. Rajzolta Jopernik Nándor. Kimerítő, pontos tájékoztató. Ara 30 kr. Ugyanaz színezve, a főváros nevezetesebb épületeinek és emlékműveinek szép nyomású képeivel. 50 kr. Budapest kirándulási térképe. A főváros és vidékének turista-térképe. Pompás, színezett, kifűzően használható térkép. Készítette Hatsék Ignác. Ara 50 kr. Iródnak, iskoláknak és egyéb intézeteknek, valamint magánosoknak kifűző vizsgálatot tesznek: Hatsék Ignác. Magyarország nagy vasuti térképe. A legújabb adatok nyomán. Ara 4 frt. Vászorra huzva 4 frt. 8 frt. Hatsék Ignác. Megyei térképek. Magyarország összes megyéiről, a jellemző népszokások, viselkedés, a megyébeli nevezetességek, ipari- és közgazdasági főbb termények színes képekben való feltűntetésével. Ara a 81 térképnek együttvéve, díszkötésben 12 frt. Megrendelhetők a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körut 18.

ELSŐ BUDAPESTI KÁVEMAGAZIN széküldési osztály. **KÁVÉ** előrámolva és bérmentve. 4 1/2 kg. Kuba kávé frt 6.50 4 1/2 kg. Jáva kávé 6.50 4 1/2 kg. Mokka kávé 6.50 4 1/2 kg. Gyöngy kávé 6.50 Postán utánvétel, vagy a pénz előleges beküldésével küld: **BELÁK ISTVÁN BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 4. sz. Telefon 61-75.** Ismételdadókna a budapesti fővámházból átvéve, hordókban vagy zsákokban.

Luser L. féle turista-tapasz. Biztosan és gyorsan ható szer tyakozem, szemölcs és a telp, valamint a sarok bőrkeményedési, to-vábbá mindenne-mű bőrlégszaru-sodás ellen. A hatásért jót-állás vál-lalattik. Központi szék. raktár: **SCHWENK L. GYÓGYAZ. MEDLMO-SÉCS.** Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a molettes véd-iggyeivel és aláírásával el van látva, vagy is erre ügyelni kell. 1 doboz ára 60 kr. 5000 Vidékre 80 kr. előleges beküldése mellett bérmentve. **Magyarországi főraktár: TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Herczeg Ferenc új könyve: **Egy leány története.** Ara 1 frt 80 kr. **Díszkötésben 2 frt 80 kr.** Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, Budapest, József-körut 18-ik szám.

THEDO tanár-féle szakál-hagyma legjobb és legbiztosabb szer szép bajusz növés előidőzésére. Rámulatos gyorsan mozdítja elő a szakálnövést, úgy, hogy még 16 éves ifjúk is rövid idő alatt teljes és erős szakált és bajuszt nyerhetnek használatra folytan, mely tényt ezor és ezor elismert irat bizonyítja. **Egy csomag ára 1 frt és 2 frt 10 kr.** Vidékre csaka 1 frt 20 kr. vagy 2 frt 35 kr. előre beküldése mellett bérmentve. Főraktár: **Török József** gyógyszerintárból, Budapesten, Király-utca 12. sz.

MERCUR

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítóhelye. **Nálunk nyerték a II. sorsjáték 200.000 koronás és 600.000 koronás főnyereményeit.**

A most lefolyt sorsjátékban is számos nagyobb nyereményt fizettünk ki. **A IV. sorsjáték sorsjegyei már kaphatók.** **Első huzás f. évi május 18. és 19-én.** **A sorsjegyek árai:** Az első huzásra: **Egész sorsjegy 6 frt—kr. Fél „ 3 „ „ Negyed „ 1 „ 50 „ Nyolcad „ — „ 75 „** Mind a hat huzásra: **Egész sorsjegy : 80 frt. Fél „ : 40 „ Negyed „ : 20 „ Nyolcad „ : 10 „**

Megrendelések mielőbb intézendők: **„MERCUR” bank- és váltóüzlet r. t.** Budapest, V., Dorottya-utca 12. szám.

Benczikyné Hajza Lenke válogatott regényei 28 díszkötésű kötetben. 1. Nyomavészett 2 k. 4.— 2. Delia 1. 2.— 3. Az anyajegy 1. 2.— 4. Egy szegény leány története 1. 2.— 5. Hercegi korona 2. 4.— 6. Családi hagyomány 3. 6.— 7. Ót órákor 1. 2.— 8. Megkésztet feosko 2. 4.— 9. A titok 1. 2.— 10. Átültetett virág 2. 4.— 11. Ruth 1. 2.— 12. A vér hatalma 1. 2.— 13. Arany kigyó 2. 4.— 14. Opál 1. 2.— 15. Szőke mint a buza 2. 4.— 16. Ár és apály 1. 2.— 17. Az erdei lak. 2. 4.— 18. Beesültszó 2. 4.— A 28 kötetből álló gyűjteményt egyszerre való megrendelés esetén 56 frtért szállítjuk, mely összeg 2 frt 50 kros egy-másután következő havi részletekben törleszthető. — Az egyes kötetek a kitett árlakon külön is kaphatók. Az ár és 20 kr. portó előleges beküldése esetén bérmentve. Megrendelhető „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában, József-körut 18-ik szám.

Aki előszerű és olcsó ruhát akar venni, az forduljon csakis az **első budapesti férfi- és gyermek-ruha különlegességi áruházához** BUDAPEST, IV. ker., Károly-körut 26. szám. 1 férfi-öltöny 6.50 1 férfi-havelok (teveször) 6.— 1 férfi-felöltő 6.50 1 gyermekruha 2.50

Azok a szenvedő férfiak, kik sok más szerrel való próbálgatás után használtak a **Dr. EGGER-féle** **injektio Hamamelis Virginica-t,** meggyőződtek arról, hogy ezen szer felhűlja hatásában a többi hasonló készítményeket, mint-hogy belső bántalmakat, legrovidebb idő alatt gyógyít. **Dr. Egger-féle Injektio ára 70 kr.** Vidékre a pénz előleges beküldése mellett bérmentve 1 frt 5 kr., két üveg 1 frt 75 kr. Fő- és széküldési raktár: Gyógyszerár a „NADORHOZ”, Budapest, VI., Váci-körut 17.

BUTOR részletfizetésre! Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházi-ferfiak, valamint más hitelképes egyének kedvese **Isztósi Feltételek** mellett kapnak szállás- és gyártmányu asztalos- és kárpított butorokat. **Dósa Kálmán** Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em. Árjegyzékét 25 kr. levéljeggy beküldése ellen bérmentve küld telt cég E. osztálya. 6167

Utazáson nagyon praktikus. — Rövid használat után nélkülözhetetlen. **Egészségügyi hatóságilag megvizsgálva** Bizonyítványt kelt Bécsben 1887. július 9-án. **Szász Kalodont** **Ellismert legjobb Fogtisztító szer.** A száj kiűblítő, csupán száj- vagy fogvízzel magában nem elegendő a fogak tökéletes megtisztítására. Ehhez egy fogtisztítószernak használata elvetlenül szükséges. Mindouatt kapható.

Éppen most jelent meg! **Vig történetek.** Irta **Murai Károly.** Ara 1 frt 50 kr. Megrendelhető: a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában, Budapest, József-körut 18. szám.

